

Батлав: БОАЖЯ-ны Хүрээлэн буй орчин,
байгалийн нөөцийн удирдлагын газрын дарга

...../А.Энхбат/

Зөвшөөрч, хэрэгжүүлэх үүрэг хүлээсэн:

“Бласт”ХК-ийн Гүйцэтгэх захирал:

...../А.Тэмүүлэн/

(Өмнөговь аймаг, Цогтцэций сум, Тавантолгой салбар)

**“БЛАСТ”ХХК-ИЙН “ТЭСРЭХ БОДИС ҮЙЛДВЭР, ТЭСРЭХ МАТЕРИАЛЫН
АГУУЛАХ ЦОГЦОЛБОР” ТӨСЛИЙН 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Аж ахуйн нэгжийн регистрийн дугаар: 2688336

ХЯНАСАН:

БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-ын мэргэжилтэн: .....

Төлөвлөгөө гаргасан:

“Бласт” ХХК-ийн ХАБЭАХХэлтсийн дарга:...../С.Даваажаргал/

“Бласт” ХХК-ийн Байгаль орчны мэргэжилтэн:...../Д.Болортуяа/

ГАРЧИГ

✓ Төслийн товч танилцуулга	3-10
✓ Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл.....	11-19
✓ Байгаль орчны менежментийн гол зорилт, хамрах хүрээ.....	19
1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	20-25
2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	26
3. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	26
4. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө.	26
5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.	26
6. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.	27-28
7. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....	29-32
8. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө.....	33
9. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	34-36
10. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь ...	37
11. Холбогдох бичиг баримт.....	38-

ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Төслийн нэр: “Бласт”ХХК-ийн “Таван толгой” салбар

Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутаг дэвсгэрт орших “БЛАСТ”ХХК-ийн “Таван толгой”салбарын “Эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэр, тэсрэх материалын агуулах” төсөл

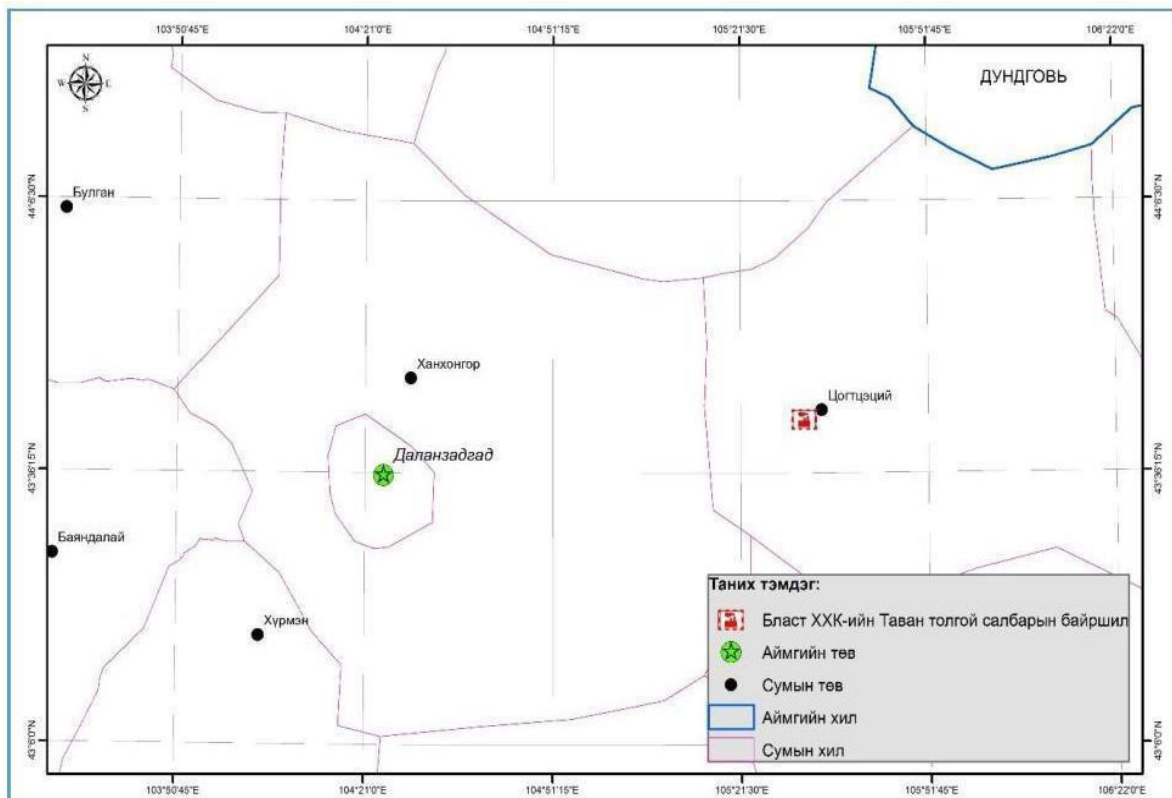
Төслийн газар зүйн байрлал:

Төслийн талбайн байршил, орчны төлөв байдал Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт байрлана. Улаанбаатар хотоос баруун урагш 600 км, Даланзадгад хотоос зүүн хойш 90 км, Цогтцэций сумын төвөөс баруун урд зүгт 4.5 км зайд байрлана.

№	X	Y
1	4841049.75	542523.52
2	4841150.94	542647.55
3	4841054.05	542726.60
4	4840952.86	542602.58

Талбайн булангын цэгүүдийн газарзүйн солбилцолуудыг хүснэгтээр үзүүлэв.

Төслийн талбайн байршилын зураг

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн товч танилцуулга

Үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээний “Бласт”ХХК нь үйлдвэрлэлийн тэсрэх материалын хангамж, тэсрэх бодисын үйлдвэрлэл, тэсрэх материалын хадгалалт, тээвэрлэлт, тэсэлгээний ажлын үйлчилгээ эрхэлдэг улсдаа томоохон компанийн нэг юм. “Бласт”ХХК нь 2001 онд байгуулагдсанаасаа хойш дээрх үйл ажиллагааг 21 жил тасралтгүй эрчимтэй явуулж байгаа үндэсний компани юм.

Төсөл боловсруулагчийн товч танилцуулга

“Бласт” ХХК-ний “Тэсрэх бодисын үйлдвэр, тэсрэх материалын агуулахын Таван толгой”салбар нь 2009 онд байгуулагдсан бөгөөд тус салбар нь 2015 оноос хойш ямар нэгэн үйл ажиллагаа явуулаагүй болно.

Тэсрэх бодис үйлдвэрлэлийн ерөнхий ойлголт

Задгай эмульсийн тэсрэх бодис:

Үл холилдох хоёр шингэн нэг нь нөгөөдөө жигд тархсан систем юм. Усан ба тосон уусмалын нэгдэл бүхий усанд тэсвэртэй эмульсийн тэсрэх бодис нь гадаад байдлаараа зуурмаг, шингэн төлөвт байх ба тэсрэлтийн чадал болон бусад үзүүлэлт, хэрэглэх нөхцөл, хадгалалт, тээвэрлэлтийн үеийн аюулгүй ажиллагааны нэгдүгээр ангилалд хамаарна.

Энгийн найрлагатай тэсрэх бодис:

Энгийн найрлагатай тэсрэх бодис /цаашид ANFO гэх/ нь сүвэрхэг аммиакийн шүү ба шатах хольцоос тогтсон тэсэлгээнд зориулсан өртөг багатай тэсрэх бодис юм. Хэрэглэгчийн хүсэлтийн дагуу /ANFO/-ыг зориулалтын холигч цэнэглэгч авто машинаар тэсэлгээний талбайд бэлтгэнэ.

Энгийн тэсрэх бодисын хольц бүхий эмульсийн тэсрэх бодис:

Энгийн тэсрэх бодисын хүчийг нэмэгдүүлэх зорилгоор энгийн тэсрэх бодисыг хольж энгийн тэсрэх бодисын хольц бүхий эмульсийн тэсрэх бодис болгодог. Хольц нь ANFO-ны орцын хувиас хамааран 2 төрөл байна. ANFO нь 50-иас бага хувиар орвол энгийн тэсрэх бодисын хольц бүхий эмульсийн тэсрэх бодис /BLEND/ юм. ANFO нь 50-иас их хувиар орвол хүнд анфо буюу /Heavy ANFO/ болно. Дээрх 2 төрлийн хольцыг үйлдвэр болон тусгай зориулалтын цооног цэнэглэгч авто машинд бэлтгэж, үйлдвэрлэнэ.

Үйлдвэр цогцолборын барилга байгууламж:

Өмнөговь аймгийн Цогтцэций суманд байрлах эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэр, агуулхын цогцолборын тэсрэх бодисын үйлдвэрийн барилга байгууламжийн төлөвлөгөөг үйлдвэрийн хүчин чадал, хэрэгцээ болон үйлдвэрийн шаардалагтай аюулгүйн зай талбайн хэмжээнд тулгуурлан боловсруулав. Эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэрт доорх барилга байгууламжууд байх бөгөөд нийт 4.86 га талбайг хамарна.

“БЛАСТ”ХХК-ний “ТАВАН ТОЛГОЙ” дахь салбарын Үйлдвэр, агуулах төслийн 2023 оны
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Зураг 1. "Бласт" ХХК-ийн үйлдвэр агуулах

Зураг 2. Химийн бодисын агуулах

Зураг 3.Химийн бодисын агуулах

Зураг 4. Үйлдвэр агуулах

Зураг 5. Усан сан

Зураг 6 Уурын зуух

Зураг 7. Цахилгааны эх үүсвэр

Зураг 8.Галын сарай

Зураг 9.Харуулын байр

Эх үүсвэр: Хянан баталгааны ажлын хээрийн судалгааны баг, 2022 оны 4 дүгээр сар

Зураг 10.Ажилчдын амрах байр

**“БЛАСТ”ХХК-ний “ТАВАН ТОЛГОЙ” дахь салбарын Үйлдвэр, агуулах төслийн 2023 оны
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө**

Цогцолборын агуулахын хашаанд түүхий эд, тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэл хадгалах зориулалттай 20 тн-ын багтаамжтай, доторлогоо болох агааржуулах цонх, хоолой гаргаж, халалт, хур тунадасаас хамгаалж давхар дээвэр хийсэн 18 төмөр чингэлэгийг хамгаалалтын далан дунд байрлуулсан. Мөн тус салбар нь түүхий эдийн задгай агуулахтай болно. Аж ахуйн агуулах нь 20 тн-ын багтаамжтай, 2 чингэлэгээс бүрдэнэ.

Түүхий эд, тэсрэх материалын агуулах

Усан хангамж

Худаг өргөтгөлийн станцууд, усны тоолуур /Насосны хүчин чадал, марк/

Худаг	Байршил	Гүн	Ундарга л/сек	Тоолуур	Гаргасан он
Бласт-ТТ	43°42'14"N 105°31'48"E	120	0.8	LXSG-50	2010

Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгжийн мэдээлэл

- Байгууллагын нууцын тухай хуулийн 6.1 болон 6.2-ыг үндэслэсний дагуу тухайн төслийн хуулийн этгээд мэдээллийн төрлийн харгалзах мөр, багананд мэдээллийг товч хэлбэрээр үнэн зөв оруулах.
- Тухайн төсөлд хамааралгүй мэдээллийг “хамааралгүй” гэж бөглөнө.

№	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах багана
1.1	Төсөл хэрэгжүүлэх аж ахуйн нэр	“Бласт” ХХК
	Аж ахуй нэгжийн улсын бүртгэлийн дугаар	9011125047
	Аж ахуй нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл	Тэсрэх материал үйлдвэрлэх, хадгалах, тээвэрлэх, импортлох, худалдаалах
	Аж ахуй нэгжийн харьяаллын хаяг	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1 дүгээр хороо, Чингисийн өргөн чөлөө-13,3 дугаар давхар
	Захирлын нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	Гүйцэтгэх захирал А.Тэмүүлэн Холбоо барих утас: 99112528 temuulen@blastcompany.mn
	Хариуцсан мэргэжилтэн, нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	Байгаль орчны ажилтан Д.Болортуяа Холбоо барих утас: 99293035 Bolortuya.d@blastcompany.mn
1.2	1.Төслийн нэр	“Таван толгой” салбар
	2.Төслийн нэр харьяаллын байршил	Өмнөговь аймаг, Цогтцэций сум, Цагаан овоо баг
	3.Төслийн ангилал	Үйлдвэр
	Төсөл эхэлсэн огноо	2009
	ТЭЗҮ батлагдсан огноо	2018 он
	Урьд оны бүтээгдхүүний хэмжээ Ажилчдын тоо	ЭТБ784917.33 1 ээлжинд 33 ажилтантай нийт 66
	Тэсэрч дэлбэрэх бодисын үйлдвэрийн хүчин чадал	120тн/хоногт

**Төсөл хэрэгжүүлэх чиглэлээр олгогддог тусгай зөвшөөрөл, дүгнэлт,
лавлагааны товч мэдээлэл**

- Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хууль тогтоомжын 2-р зүйлийн 2.3- ыг үндэслэн хуулийн этгээдийн тусгай зөвшөөрөлтэй холбогдох доорх мэдээллийг үнэн зөв оруулах
- Тусгай зөвшөөрөл, үнэлгээ, дүгнэлтийг баталсан хуулийн этгээд, дугаар, огноог оруулах
- Доорх хүснэгтэд тусгагдсан холбогдох хуулбарыг байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд зайлшгүй хавсаргах. Мэдээлэл оруулах багананд хавсралтын нэрийг оруулах.

Д/д	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах багана
2.1	Үйл ажиллагааны эрхлэх зөвшөөрөл Дугаар Хүчинтэй хугацаа	Үйлдвэрлэлийн зориулалтаар тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэл импортлох, үйлдвэрлэх, худалдах, ажил үйлчилгээ хийх 864 2022 оны 12 сарын 23 өдөр /5жил/
	Тусгай зөвшөөрлийн төрөл /химийн бодис ашиглах / Дугаар Хүчинтэй хугацаа	Химийн хорт болон аюултай бодис экспортлох, хил дамжуулан тээвэрлэх, үйлдвэрлэх, ашиглах, худалдах, устгах аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл 0001154 2021.12.31 – 2024.12.31
	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын ерөнхий үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд	2018он БОНХЯ-ны ерөнхий шинжээч Г.Нямдаваа
	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд	2018он БОНХЯ-ны ерөнхий шинжээч Г.Нямдаваа
2.2	Ус ашиглах дүгнэлт огноо	2022 оны 10 сарын 25ны №22/031

Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөлийн тодорхойлт

Төслийн сөрөг нөлөөллийн тодорхойлолт “Тэсрэх бодисын үйлдвэр, тэсрэх материалын агуулах” төслийн үйл ажиллагааны үед байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх технологийн үе шатуудыг дараах байдлаар тодорхойлов. Үүнд:

1. Түүхий эдийг тээвэрлэх авч ирэх;
2. Тэсрэх бодисыг үйлдвэрлэх;
3. Уурхайн талбай руу тээвэрлэх;
4. Төслийн үйл ажиллагаанаас гарах хог хаягдал;
5. Төслийн талбайн эргэн тойронд шинээр шороон зам бий болгох;
6. Технологийн болон ахуйн гаралтай хог хаягдлын цэг-талбай;
7. Уурын зуух, цахилгаан үүсгүүр ажиллуулах;

Тус төслийн үйл ажиллагаа нь 4.86 га талбайд явагдана. Тухайн талбай дотор хөрс, ургамлан бүрхэвч эвдрэлд өртөх болно. Төслийн үйл ажиллагаанаас экосистемийн өөрчлөлт, байгалийн нөөцийн ашиглалт, орчны чанарын өөрчлөлт, байгалийн өнгө төрх, түүх соёлын дурсгалт зүйл, археологи, палентологийн олдвор, эдийн засаг, нийгэмд үзүүлэх нөлөөллийг энэ хэсэгт хамруулсан.

Экосистемийн өөрчлөлт

“Тэсрэх бодисын хольцын үйлдвэр, тэсрэх материалын агуулах” төслийн голлох барилга байгууламжууд нь геологийн тогтоцыг эвдэж, экосистемийн бүрэлдэхүүн хэсэгүүдэд хүчтэй сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ. Төслийн үйлдвэрлэл ба унд-ахуйн хэрэгцээнд газрын доорх усны нөөц баялгийг ашиглана. Төслийн үйл ажиллагааны явцад бий болох ихэнх нөлөөлөл нь шууд бус нөлөөлөлд хамаарна. Төслийг хэрэгжүүлэхэд тухайн орон нутгийн байгаль-экосистемийн бүрэлдэхүүн хэсэг болох хөрс, ургамлан нөмрөг, газар, газрын доорхи усны нөөцөд шууд дунд зэрэг сөргөөр нөлөөлнө.

Байгаль орчны чанарын өөрчлөлт

Шатах тослох материал, хог хаягдал, химийн бодис зэрэгтэй холбоотойгоор хөрс, ургамал бохирдох эрсдэлтэй байна.

Байгалийн өнгө төрх, түүх соёлын дурсгалт зүйл, археологи, палентологийн олдвор

Байгалийн тогтоц буюу газрын гадаргын хэлбэршилд хүчтэй сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй бөгөөд хамгаалалтын далан овоолго, үерийн шуудуу зэрэг үүсэх бөгөөд энэ тухайн 4.86 га талбайн байгалийн унаган дүр төрх, ландшафтыг өөрчлөлтөд оруулах боловч нөхөн сэргээлтийг бүрэн хийснээр сөрөг нөлөөллийг арилгах боломжтой.

Нийгэм, эдийн засаг

Тус төслийн үйл ажиллагаа нь улс, орон нутгийн төсөвт тодорхой хэмжээний орлого оруулахаас гадна 30-35 хүнийг ажлын байраар хангах ба ажлын байр нэмэгдэх нь тэдний амьжиргаанд тус нэмэр болж буй сайн талтай юм. Эдгээр нь шууд бөгөөд богино хугацааны эерэг нөлөөлөлд хамаарна.

Газрын гадарга, хэвлийд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

Төслөөс газрын гадарга болон хэвлийд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг дараах байдлаар тодорхойлов. Үүнд:

- Төслийн үйл ажиллагаанаас буюу үйлдвэрт хэрэглэгдэж буй химийн бодисууд ямар нэгэн байдлаар газрын гадарга руу алдагдсанаар газрын хэвлий болон түүний гадаргыг бохирдуулж болзошгүй;
- Хүний буруутай үйл ажиллагаа болон аюулгүй ажиллагааны дүрмийг чанд баримтлан ажиллаагүйн улмаас химийн бодисын агуулах, тэсрэх бодисын үйлдвэр, тэсрэх бодисын агуулах зэрэг объектуудад осол-аюул гарснаар газрын гадаргад ноцтой аюул, гамшиг, бохирдол үүсгэж болзошгүй;
- Байгалийн гэнэтийн аюулт үзэгдлийн улмаас химийн бодис, тэсрэх бодис газрын гадарга, хөрсөнд хаягдаж болзошгүй;
- Байгалийн гэнэтийн аюулт үзэгдлийн улмаас химийн бодисын агуулах, тэсрэх бодисын үйлдвэр, тэсрэх бодисын агуулахад осол-аваарь гарснаар газрын гадаргад ноцтой аюул, гамшиг, бохирдол үүсгэж болзошгүй;
- Тэсрэх бодисын үйлдвэрийн машин, техникийн ашигласан тос алдагдан газрын гадарга бохирдуулж болзошгүй;
- Химийн бодис болон түүний сав баглаа боодлын хаягдлыг зохих дүрмийн дагуу зайлуулж, устгаагүйн улмаас газрын гадарга бохирдож болзошгүй.
- Ахуйн гаралтай хатуу, шингэн хог хаягдлын зохих дүрмийн дагуу зайлуулаагүйн улмаас газрын гадарга бохирдож болзошгүй.

Агаар орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

Тэсрэх бодисын үйлдвэрт хэрэглэгдэх химийн бодисуудаас агаарын чанарт цөөн хэдэн хүчин зүйлсээр болзошгүй нөлөөлөл үзүүлэхээр байна. Энэ нь химийн бодисуудыг ашиглах, тээвэрлэх, хадгалах болон тэдгээрийн хаягдлыг устгах үед гадаад орчны болон ажлын байрны агаарын чанар, найрлагыг өөрчилж болзошгүй байдлаар тодорхойлогдно. Төслөөс тухайн нутгийн агаарын чанарт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг дараах байдлаар тодорхойлов. Үүнд:

- Химийн бодисын ашиглалт, тээвэрлэлт, хадгалалтын горим алдагдсанаас ууршимтгай, дэгдэмхий бодисууд агаарт уурших, исэлдэн урвалдаж, салхиар тарах зэргээр чанар найрлагыг өөрчлөх;
- Химийн бодис, түүний сав баглаа боодлын хаягдлыг шатаах аргаар устгах үед хортой хий ялгаран агаарын чанарт сөргөөр нөлөөлөх;
- Хог хаягдлын зохисгүй хадгалалт, зохион байгуулалтаас агаар орчин бохирдох
- Болзошгүй галын аюул, осол аварийн үед гарах хорт хийн дэгдэлт агаарын чанарт нөлөөлөх зэрэг болно;
- Төслийн бүс нутгийн уур амьсгалын эрс тэс байдал нь химийн бодисын хадгалалтын горимыг алдагдуулах нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй юм.

Химийн бодисуудыг хадгалах агуулах, болон орчны үзүүлэлтүүдийн горим алдагдсанаас дэгдэмхий ууршимтгай бодисуудын физик төлөв, найрлагыг өөрчлөн уурших, исэлдэх улмаар агаарт дэгдэн гарч салхиар дамжин орчны агаарын чанар найрлагыг өөрчлөнө. Агаарын найрлагад ийм байдлаар нөлөөлөх бодисуудад, халалтаар ууршиж хортой хий ялгаруулдаг доорхи төрлийн бодисууд орно. Үүнд:

- Найрлагадаа ханасан болон ханаагүй нүүрсустөрөгч агуулсан бүх төрлийн нефть

бүтээгдэхүүний гаралтай органик тос, тосолгооны материалууд, автомашины түлш- Хөдөлгүүр, дамжуулах эд ангийн тос, гидрийн шингэн, тосол, товуд;

- Давсны хүчил, цууны хүчил зэрэг хорт хий ялгаруулдаг органик болон органик биш хүчлүүд зэрэг болно.

Гадаргын болон газрын доорх усанд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

Төслөөс тухайн нутгийн гадаргын болон газрын доорх усанд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг дараах байдлаар тодорхойлов. Үүнд:

- Төслийн үйл ажиллагааны үед хөрсний болон газрын гадаргын усны нөөц, түүний чанарт үзүүлэх гол сөрөг нөлөөллүүд нь хаягдал бохир ус болон, шатах, тослох материалын хаягдлаар бохирдож болзошгүй байна;
- Олон машин механизмын зүй бус ашиглалтаас бензин, дизель болон бусад хорт бодис гоожих эсвэл алдагдсан нөхцөлд хөрс, орчмын ургамлын бүрхэвчид сөргөөр нөлөөлж улмаар хөрсөнд нэвчин гүний усыг бохирдуулах болзошгүй;
- Төслийн талбай орчимд хэд хэдэн хуурай сайр байгаа нөхцөлд аадар борооны үед усжин үер буух нөхцөлтэй;
- Төслийн үйл ажиллагааны газрын доорх усны хэрэглээний улмаас нутгийн иргэдийн гар худаг болон гүний худгийн усан түвшин доошилж, ундарга багасж болзошгүй;
- Химийн бодис асгарах, алдагдах, химийн бодисын хаягдал, бодисын сав баглаа боодлыг зохих журмын дагуу устгалгүй, ил задгай хаяснаас үүдэн гадаргын болон газрын доорх ус бохирдож болзошгүй;
- Химийн бодисын ашиглалт, тээвэрлэлт, хадгалалтын горим алдагдсанаас болон байгалийн гэнэтийн аюулт үзэгдлийн улмаас химийн хорт бодисоор гадаргын болон газрын доорх ус бохирдож болзошгүй.

Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

Тус төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвчид үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл нь химийн бодис, шатах тослох материал, тос тослогооны материал асгарах, алдагдах болзошгүй нөлөөлөл байна. Хөрсөнд химийн бодис, шатах тослох материал алдагдсанаар ургамал, амьтанд дам нөлөөлөл үзүүлэх болно. Өнөөгийн байдлаар хөрсний эвдрэл нь хүний үйл ажиллагааны нөлөөгөөр бий болж байна. Ялангуяа олон салаа зам гарсанаас бэлчээрийн талбай доройтож ургамлын бүрхэвч байхгүй болж байгаа юм. Ялзмагт өнгөн хөрс алга болох нь ойт хээрийн хэврэг, эмзэг экосистемтэй бүс нутагт ургамал амьтаны амьдрах нөхцөл алдагдах үндсэн шалтгаан болдог. Мөн зам талбайн хөрс нэлэнхүйдээ эвдрэлд орж хөрсний бүтцэд өөрчлөлт орно. Барилгын ажлын явцад салхи, шуурганы нөлөөгөөр өнгөн хөрсний тодорхой хэсэг алдагдах нөхцөлтэй. Дээрхээс гадна:

- Химийн бодис асгарах, алдагдах, химийн бодисын хаягдал, бодисын сав баглаа боодлыг зохих журмын дагуу устгалгүй, ил задгай хаяснаас үүдэн хөрс бохирдож болзошгүй;
- Химийн бодисын ашиглалт, тээвэрлэлт, хадгалалтын горим алдагдсанаас болон байгалийн гэнэтийн аюулт үзэгдлийн улмаас химийн хорт бодисоор хөрс

бохирдож болзошгүй;

- Химийн бодис болон ахуйн гаралтай хог хаягдлын зохисгүй хадгалалт, зохион байгуулалтаас хөрс бохирдох; - Болзошгүй галын аюул, осол аваарийн үед гарах үнсний дэгдэлт, химийн бодисын алдагдлаас хөрс бохирдож болзошгүй зэрэг болно.

Ургамлан нөмрөгт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

Үйлдвэр орчмын ургамлан нөмрөг зарим төрлийн осол аваар, техникийн аюулгүйн ажиллагааны алдаанаас шалтгаалан шууд болон дам сөрөг нөлөөлөлд өртөх магадлал байна. Үүнд:

- Тээвэрлэлтийн болон хаягдал устгалын үеийн осол аваарийн үед химийн бодис болон техникийн гаралтай бохирдуулагч хөрсөнд нэвчиж, ургамалжилтад нөлөөлөл үзүүлж, бохирдуулах;
- Гал, ослын үед дэгдсэн хорт утаа хур тунадасаар дамжин ургамалжилтад нөлөөлөл үзүүлж, тэжээлээр дамжин мал, амьтад хордох;
- Химийн бодис болон шатах-тослох материалаар хөрс бохирдсоноос шалтгаалж ургамал ургах нөхцөл буурах;
- Химийн бодис асгарах, алдагдах, химийн бодисын хаягдал, бодисын сав баглаа боодлыг зохих журмын дагуу устгалгүй, ил задгай хаяснаас үүдэн ургамалан бүрхэвч бохирдож болзошгүй;
- Химийн бодисын ашиглалт, тээвэрлэлт, хадгалалтын горим алдагдсанаас болон байгалийн гэнэтийн аюулт үзэгдлийн улмаас химийн хорт бодисоор ургамалан бүрхэвч бохирдож болзошгүй;
- Болзошгүй галын аюул, осол аваарийн үед гарах үнсний дэгдэлт, химийн бодисын алдагдлаас ургамалан бүрхэвч бохирдож болзошгүй зэрэг болно

Амьтны аймагт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

Төслөөс амьтны аймагт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг дараах байдлаар тодорхойлов. Үүнд:

- Шөнийн цагаар үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа явагдсан нөхцөлд шөнийн амьдралтай амьтдад сөрөг нөлөөлөл учруулна. Дуу чимээ, гэрэл гарч, амьтад дайжих, махчин амьтад идэш тэжээлээ барих зэрэгт нөлөөлнө;
- Хууль бус ан агнуур ихсэж болзошгүй;
- Химийн бодис асгарах, алдагдах, химийн бодисын хаягдал, бодисын сав баглаа боодлыг зохих журмын дагуу устгалгүй, ил задгай хаяснаас амьтад хордож болзошгүй;
- Химийн бодисын ашиглалт, тээвэрлэлт, хадгалалтын горим алдагдсанаас болон байгалийн гэнэтийн аюулт үзэгдлийн улмаас химийн хорт бодисоор амьтад хордож болзошгүй;
- Болзошгүй галын аюул, осол аваарийн үед гарах үнсний дэгдэлт, химийн бодисын алдагдлаас амьтад хордож болзошгүй зэрэг болно.

Хүн амын эрүүл мэнд, аюулгүй байдалд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

Тус үйлдвэр орчмын нутаг дэвсгэрт нутагладаг малчин өрхүүд, болон ажилчид болзошгүй эрсдэлд өртөх нөлөөллийг авч үзвэл:

- Төслийн үйл ажиллагааны горим алдагдсанаас ажиллагсадын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх, амь насанд нь аюул учрах;
- Төслийн аюулгүйн ажиллагааны дүрэм зөрчигдсөнөөс хүн амын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх, амь насанд аюул учрах зэрэг болно;
- Төслийн дотоод ба гадаад тээвэрлэлтийн буруу зохицуулалт, үйл ажиллагаанаас ослын түвшин нэмэгдэх.

Төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт үзүүлэх гол сөрөг нөлөөлөл

Төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосонцор болон хийнүүд нь салхиар зөөгдөж тухайн газар орчмын агаарыг бохирдуулахаас гадна орон нутгийн байгаль орчин, хүн, амьтанд зохисгүй нөлөөлдөг. Үйлдвэрийн барилгын ажлын үед болон үйлдвэрийн үйл ажиллагааны үед машин механизмуудын хөдөлгүүрээс ялгарч буй дутуу шаталт, хатуу шингэн хог хаягдлын ялзралын дүнд үүсэх хорт хийнүүд нь агаарын бохирдлыг үүсгэгч шууд болон дам хүчин зүйлс болж болдог.

“Тэсрэх бодисын үйлдвэр, тэсрэх материалын агуулах” төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт сөргөөр нөлөөлөх үндсэн 3 нөлөөлөл байна. Үүнд:

- Төсөлд ашиглагдаж байгаа машин механизм, дизель станциас ялгарах бохирдуулагч бодисууд;
- Төслийн талбай болох химийн бодисын агуулахуудын хамгаалалтын далангаас тоос дэгдэж агаар орчинд тархана;
- Үйлдвэрийн түүхий эд болон бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэхэд агаар мандалд гарах тоосны хэмжээ хуурайшлын үед нэмэгдэх, зөөгдөх;
- Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн нэмэгдэх нь агаарын чанар, шуугианы бохирдлын түвшинг ихэсгэнэ;
- Төслийн үйл ажиллагаанаас гарах хатуу, шингэн хог хаягдал агаар орчинд сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ.

Дуу чимээ, шуугиан

Тухайн төслийн хувьд дуу чимээ, шуугийны бохирдлын 82-85 дБ дууны даралт үзүүлдэг дизель цахилгаан үүсгүүр, техникийн засвар үйлчилгээ, гагнуурын ажил зэрэг нь тус тус хамаарна. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны үед үүсэх шуугианы эрчим дунд зэрэг бөгөөд хугацааны хувьд тогтмол байна. Эх үүсвэрээс чимээ шуугиан нь ил задгай агаарт чөлөөтэй тархана.

Тооцооны дагуу дизель генераторын ажлаас үүсэх чимээ шуугианы аюулгүй түвшинд хүртэл буурах зай буюу АТНБ-ийн радиус өдрийн цагаар 55.5 м шөнийн цагаар 96.5 м, нэгэн зэрэг 3 төрлийн эх үүсвэр ажиллах үед уулын техникийн хөдөлгүүрээс үүсэх чимээ шуугианы АТНБ-ийн радиус өдрийн цагаар 43.0 м шөнийн цагаар 75.5 м тус тус байна.

Төслийн үйл ажиллагаанаас газрын гадарга, хэвлийд үзүүлэх гол сөрөг нөлөөлөл

“Бласт” ХХК-ийн “Тэсрэх бодисын хольцын үйлдвэр, тэсрэх материалын агуулах”-ийн талбай нь Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт байрлана. Улаанбаатар хотоос баруун урагш 600 км, Даланзадгад хотоос зүүн хойш 90 км, Цогтцэций сумын төвөөс баруун урд зүгт 4.5 км зайд байрлана. Тухайн төслийн үйл

ажиллагаа явуулдаг нийт талбайн хэмжээ нь 4.86 га болно.

“Бласт” ХХК-ийн “Тэсрэх бодисын үйлдвэр, тэсрэх материалын агуулах”-ийн талбай нь газрын гадаргын хувьд тэгш, хэрчигдэл, гуу жалга байхгүй цөлжүү хээрийн цайвар бор хөрстэй байна.

Тэсрэх бодисын үйлдвэр ба агуулахын талбай нь орон нутгийн хатуу хучилттай замтай 2.4 км орчим шороон замаар холбогдож байна.

Төслийн талбайн жижиг аараг толгод бүхий нугачаад хөндийд байрлах бөгөөд эдэлбэр газрын гадаргын хувьд тэгшилж зассан байна. Төслийн талбайн урд талаар Таван толгойн нүүрсний ил уурхай, овоолгууд хүрээлнэ.

“Бласт” ХХК нь 2018 оны байдлаар төслийн талбайд энэхүү тайлангийн 3-р бүлэгт тодорхойлсон барилга байгууламжуудыг байгуулсан байна. Үүнд:

- Химийн бодисын агуулахууд (сендвичен барилга ба чингэлэгүүд);
- Үйлдвэр болон оффис, бусад байгууламжууд;
- Дизель түлшний агуулах (газарт булсан);
- Цементэн талбайнууд;
- Чингэлэгүүд
- Хамгаалалтын шороон далангууд;
- Хамгаалалтын шуудуу;
- Хогийн цэг;
- Туршилтын талбай;
- Нүхэн жорлон;
- Тэсрэх бодис ба тэсрэх хэрэгслийг уурхайн талбайд хүргэх шороон зам

Төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх гол сөрөг нөлөөлөл

Төслийн талбайн хөрсөн бүрхэвчийн судалгаа:

Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт байрлах “Бласт” ХХК-ийн тэсрэх бодисын агуулахын талбай нь сумын төвөөс баруун өмнө зүгт 3 км-т байршилтай, Нүүрс тээврийн хатуу хучилттай замын зүүн талд. Агуулахын талбай, түүний орчмын гадаргаар Сайргархаг Бор хөрс (сайр чулуутай), нам доор хөндийн хэсэгт Хужир мараалаг хөрс тус тус тархсан.

Аймаг, сум: Өмнөговь аймаг, Цогтцэций сум

Газрын нэр: Талбайн өмнөд хэсэгт

Координат: ХӨ 43.704020
ЗУ 105.52850 Өндөр, д.т.д (метр): 1542 м

Хөрсний хими шинж чанар

Дээжний дугаар	Гүн, см	pH _{H₂O} (1:2.5)	CaCO ₃ %	Ялзмаг %	EC _{2.5} dS/m	Хөдөлгөөнт, мг/100г	
						P ₂ O ₅	K ₂ O
Зүсэлт-1	3-18	7.88	0.00	0.325	0.092	0.52	5.2

Талбайд 2009 оноос эхлэн тэсрэх бодисын агуулах, үйлдвэрийн зориулалтаар ашиглаж байна. Хөрсний органик бодисын агууламж 0.325% буюу ижил хэв шинжийн хөрсний түвшин (1%- бага) хэвийн. Хөрсний урвалын орчин сул шүлтлэг (7.88), өнгөн үеээс карбонат илрээгүй, хялбар уусах давсны агуулга маш бага, давсжилтгүй (0.092 dS/m), хөдөлгөөнт элементүүд ижил хэв шинжийн хөрсний түвшинтэй харьцуулбал бага агууламжтай.

Хөрсний физик шинж чанар

Дээжний дугаар	Гүн, см	Ширхэгийн хэмжээ, % (мм-ээр)		
		Элс (2-0.05мм)	Тоос (0.05-0.002мм)	Шавар (< 0.002мм)
Зүсэлт-1	3-18	68.6	23.4	8.0

Тухайн хөрсний 3-18 см-ийн үе давхаргад эзэлхүүн жин 1.42 г/см² байгаа ба хөрсний үе давхаргууд элсэн ширхэг давамгайлж элсэнцэр механик бүрэлдэхүүнтэй

Хөрсний хүнд элементүүдийн агуулга

Зүсэлтийн дугаар	Гүн, см	Хүнд элементүүд, мг/кг					
		Ni	Pb	Cd	Cr	Zn	Cu
1	0-10	29.2	13.8	0.0	31.4	80.9	100.3
Стандарт MNS5850-2008		150	100	3	150	300	100

Талбайн өмнөд хэсгээс авсан хөрсний зарим элементүүд хүнд элементүүдийн (Зэсээс бусад элементэд хамаарагдана) агуулга стандарт (Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 5850:2008) хэмжээнд буюу бохирдолгүй байна. Харин хөрсөнд агуулдаж буй зэсийн агууламж 0.3 мг/кг буюу бага бохирдолтой гэж үзэж байна

Төслийн үйл ажиллагаанаас ургамлан нөмрөгт үзүүлэх гол сөрөг нөлөөлөл

Төслийн талбайн ургамлан нөмрөгийн судалгаа:

Дээрх үйлдвэрийн эзэмшил талбайд хийсэн судалгааны үр дүнд нийт 9 овог, 17 төрөлд хамаарах 23 зүйлийн ургамал бүртгэгдэв.

13	<i>Caragana pygmaea</i>	Тарваган харгана
14	<i>Astragalus monophyllus</i>	Ортууз
VII. Zygophyllaceae - Хотирын овог		
15	<i>Peganum nigellastrum</i>	Харлаг үмхий өвс
VIII. Labiatae - Уруул цэцэгтэн		
16	<i>Lagochilus ilicifolius</i>	Ямаан ангалзуур
IX. Compositae Giseke. – Нийлмэл цэцэгтэн		
17	<i>Artemisia pectinata</i>	Шүлхий шарилж
18	<i>Artemisia ruthifolia</i>	Шаргал шарилж
19	<i>Artemisia xerophytica</i>	Хуурайсаг шарилж
20	<i>Artemisia macrocephala</i>	Царван шарилж
21	<i>Artemisia xanthochroa</i>	Татанхай шаваг
22	<i>Artemisia scoparia</i>	Улаан шарилж
23	<i>Scorzonera pseudodivaricata</i>	Хуурамч дэрэвгэр хависгана

Төслийн талбайд бүртгэгдсэн ургамлын жагсаалт

д/д	Латин нэр	Монгол нэр
I. Gramineae Juss. - Үетний овог		
1	<i>Stipa gobica</i>	Говийн хялгана
2	<i>Cleistogenes songorica</i>	Зүүнгарын хазаар өвс
II. Liliaceae Juss. - Сараанын овог		
3	<i>Asparagus gobicus</i>	Говийн хэрээн нүд
III. Polygonaceae - Тарнын овог		
4	<i>Rheum nanum</i>	Намхан гишүүнэ
VI. Chenopodiaceae Vent. - Луулийн овог		
5	<i>Bassia dasyphylla</i>	Үслэг манан-хамхаг
6	<i>Corispermum mongolicum</i>	Монгол хамхуул
7	<i>Chenopodium album</i>	Цагаан лууль
8	<i>Echinopsilon divaricatum</i>	Дэрвэгэр мананхамхаг
9	<i>Halogeton glomeratus</i>	Баг хуш-хамхаг
10	<i>Salsola collina</i>	Толгодын бударгана
11	<i>Salsola pestifer</i>	Өргөст бударгана
V. Rutaceae Juss. – Хүж өвсний овог		
12	<i>Haplophyllum dauricum</i>	Хүж өвс
VI. Leguminosae Juss. – Буурцагтан		

Төслийн үйл ажиллагаанаас амьтны аймагт үзүүлэх гол сөрөг нөлөөлөл

Төслийн хамгаалалтын шороон далан, шуудуу байгуулах үйл ажиллагаа нь хөрс шүтэн амьдрагч мэрэгч амьтад, мөлхөгчид болон шавьжын зүйлийн бүрдэл, тоо толгойг бууруулах, амьдрах орчинг алдагдуулах сөрөг нөлөө үзүүлнэ.

Төсөлд ашиглаж байгаа машин механизмаас гарч буй дуу чимээнээс болж томоохон хөхтөн амьтад төслийн талбай орчмоос дайжих, жижиг мэрэгч амьтад тээврийн хэрэгсэлд дайруулах тохиолдол гарна.

Төслийн ахуйн хаягдлыг ил байршуулсан тохиолдолд хэрээ, шаазгай, элээ зэрэг хаягдал шүтэн амьдардаг шувууд цуглаж болзошгүй.

Төслийн үйл ажиллагааны улмаас тухайн орчны агаар, хөрс бохирдохын хирээр ургамлан нөмрөгт тодорхой хэмжээгээр өөрчлөлт гарах бөгөөд үүнтэй уялдан амьтны аймгийн амьдрах орчин доройтож, идэш тэжээл нь хомсдож, тархац, газар нутгийн хэмжээ хумигдана. Хөрсний эвдрэл, доройтол, орчны тоосжилтын улмаас ургамал идэшт амьтдын тоо толгой буурахад нөлөөлнө.

Төслийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалан дуу чимээ, тоос гарах, усны нөөц багасах, бэлчээрийн доройтол болох зэрэг сөрөг үзүүлэлт гарснаар зэрлэг ан амьтад мөн сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ. Төслийн үйл ажиллагаанаас амьтны аймагт дараах сөрөг нөлөөллийг үзүүлнэ. Үүнд:

- Зарим төрлийн шавьжийн амьдрах орчинг устгах;
- Төслийн үйл ажиллагаанаас гарах дуу чимээнээс амьтан, шувууд дайжих;
- Төслийн зам тээврийн үйл ажиллагаанаас зарим амьтдын популяцын тусгаарлалт үүсэж, амьтдын нүүдэлд мэдэгдэхүйц сөрөг нөлөө үзүүлнэ;
- Шөнийн цагаар үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа явагдсан нөхцөлд шөнийн амьдралтай амьтад сөрөг нөлөөлөл учруулна.
- Дуу чимээ, гэрэл гарч, амьтад дайжих, махчин амьтад идэш тэжээлээ барих зэрэгт нөлөөлнө.

Төслийн үйл ажиллагаанаас гадаргын ба газрын доорх усанд үзүүлэх гол сөрөг нөлөөлөл

Гадаргын ус

Төслийн талбай болон түүний ойр орчинд сөрөг нөлөөлөлд өртөхөөр гадаргын ус байхгүй болно.

Газрын доорх ус

“Бласт” ХХК-ийн Тавантолгой салбар нь өөрийн мэдлийн 1 гүний худагтай байна.

Тус худгаас төслийн нийт усны хэрэгцээг хангадаг байна

Дээжний дугаар	Координат	Уст цэгийн төрөл
1	4839113,3 542506,5	Гүний худаг

Энэхүү уст цэгийн ус нь химийн бүрэлдэхүүнээрээ сульфатын ангийн, холимог бүлгийн, 2-р төрлийн, чанарын хувьд цэнгэгдүү хатуу ус байна. Сорьцонд хуурай үлдэгдэл 1.28 мг/дм³, ерөнхий хатуулаг 10.21 мг/экв, рН-7.89, исэлдэх чанар 13.12 мг/дм³ байна.

Шинжилгээний дүнг хүснэгтээр үзүүлэв.

Анион	1 дм ³ -д байгаа			Катион	1 дм ³ -д байгаа		
	мг/л	мг/экв	мг-экв/л		мг/л	мг/экв	мг-экв/л
Сг	217.26	6.12	34.19	Na ⁺ + K ⁺	174.17	7.57	42.30
SO ₄ ²⁻	0.16	7.88	44.01	NH ₄ ⁺	0.70	0.04	0.22
NO ₃ ⁻	6.31	0.10	0.57	Ca ²⁺	142.68	7.12	39.78
NO ₂ ⁻	0.05	0.00	0.01	Mg ²⁺	27.57	3.09	17.26
CO ₃ ²⁻	0.00	0.00	0.00	Fe ²⁺	1.00	0.04	0.20
HCO ₃ ⁻	231.88	3.80	21.23	Fe ³⁺	0.80	0.04	0.24
Дүн	455.66	17.90	100.00	Дүн	356.92	17.90	100.00

Усны химийн задлан шинжилгээний дүн

Тус төслийн үйл ажиллагаанаас тухайн нутгийн газрын доорх усанд дараах сөрөг нөлөөллийг үзүүлнэ. Үүнд:

- Газрын доорх усны нөөцийн хомсдол үүснэ;
- Цэнгэг усны нөөцийг ашиглана;
- Шатах, тослох материал, нефтийн бүтээгдэхүүн, химийн бодис, бохир усны алдагдал, нэвчилтээс бага гүний уст үеүд бохирдох;
- Хаягдал ус цэвэршүүлэх байгууламжид гарч болзошгүй эвдрэл гэмтэл нь цэвэршүүлээгүй усыг байгальд хаяж, ингэснээр бохир ус газрын доорх усанд нэвчин бохирдуулах;
- Тус тэсрэх бодисын үйлдвэр, агуулахын цогцолбор нь унд-ахуйн хэрэгцээндээ жилд 814.5 м³, үйлдвэрлэлийн хэрэгцээндээ жилд 3040.8 м³ ус хэрэглэдэг байна. Жилд ойролцоогоор 3855.3 м³ ус хэрэглэдэг аж;
- Тухайн цогцолбор нь хэрэгцээт усаа худгаас машинаар зөөн авчирч 25 м³ багтаамжтай 2 төмөр торхонд нөөцөлж хэрэглэдэг болно;
- Үйлдвэр болон ажилчдын байр, душны бохирыг газар доор байрлуулсан 25 тн-ын багтаамжтай 2 ш битүүмж сайтай саванд түр байршуулж 5 тн даацтай бохирын машинаар соруулан орон нутгийн харьяа цэвэрлэх байгууламжид гэрээгээр нийлүүлүүлдэг.

Тусгай хамгаалалттай газар нутагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл

Тусгай хамгаалалттай газар гэж байгалийн бүс, бүслүүрийн онцлог, өвөрмөц тогтоц, ховор, ховордсон ургамал, амьтан бүхий газар, түүх, соёлын дурсгалт болон үзэсгэлэнт газрын хэв шинжийг хадгалах, хувьсч өөрчлөгдөх зүй тогтлыг судлах, танин мэдэх зорилгоор тодорхой хэмжээний газар нутгийг улс болон орон нутгийн захиргааны хамгаалалтад авсныг хэлнэ. МУ-ын Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулийн дагуу тусгай хамгаалалттай газар нутгийг дараахь байдлаар ангилна. Үүнд:

- 1/ дархан цаазат газар;
- 2/ байгалийн цогцолборт газар;
- 3/ байгалийн нөөц газар (БНГ);
- 4/ дурсгалт газар.

Төслийн талбай нь дархан цаазат газар, байгалийн цогцолборт газар, байгалийн нөөц газар, байгалийн дурсгалт газарт хамаарахгүй байна.

“Бласт” ХХК-ийн тэсрэх бодисын үйлдвэр, агуулахын цогцолборын “Тавантолгой” салбарын талбай нь улсын болон орон нутгийн тусгай хамгаалалттай газар нутагтай давхцалгүй байрлана.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилт, хамрах хүрээ

“Бласт”ХХК-ийн Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын Таван толгой дахь “Эмульсийн тэсрэх бодисын үйлдвэр, тэсрэх материалын агуулах” төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний ажлын хүрээнд тухайн төслийн хэрэгжилтийн явцад авч хэрэгжүүлэх байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулав.

Тус байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь “Бласт”ХХК тэсрэх бодисын үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны явцад байгаль орчны чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх зорилготой. “Бласт”ХХК тэсрэх бодисын үйлдвэрлэлийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хувьд үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд оролцож буй нийт ААН-д байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг мөрдүүлнэ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөгөөр дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлхээр зорино. Үүнд:

- “Бласт”ХХК-ийн байгаль орчны бодолгыг хэрэгжүүлэх
- Тусгай зөвшөөрлийн талбайн хэмжээнд үйл ажиллагаа эрхэлж буй ААН, байгууллагуудын газар ашиглалтын үйл ажиллагаанд байгаль орчны хяналт тавих, хамтран ажиллах
- Байгаль орчны үнэлгээний заалтуудыг хэрэгжүүлэх
- Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанд хамрагдаж байгаа талбайн хэмжээнд байгаль орчны хуулийн нийцлийг хангах

Хөрөнгө санхүү

“Бласт”ХХК-ний үйлдвэр санхүүгийн төлөвлөгөөнд байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бууруулах талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний зардлыг тусгаж төлөвлөгөөний дагуу үйл ажиллагаа явуулдаг.

1. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Ажиглалт хяналт явуулах шаардлага

- Төслийн хугацаанд мэргэжлийн байгуулгаар агаар, хөрс, усны сорьц, дээж авах болон шинжилгээ хийлгэж зөвөлгөө авч байх
- Төслийн хугацаанд ажилчдын эрүүл мэндийг мэргэжлийн эмч нарт үзүүлж мэргэжлээс шалтгаалах өвчнүүдийг эмчийн хяналтанд авч байх
- Аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмын хэрэгжилтийг хянаж байх

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Хэрэгжүүлэх хэлбэр	Арга хэмжээний цар хүрээ	Тоо хэмжээ /хэмжих нэгж/	Нийт зардал /сая.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба тавтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт
1.1 Агаар							
1	Агаарын чанарт сөрөг нөлөө үзүүлэх	Төсөлд ашиглагдаж буй тээврийн хэрэгслийг галын хор, аюулгүйн төхөөрөмжөөр тоноглох.	Уурын зуух	Үйл ажиллагааны турш	-	2023 онд	“Агаарын тухай” хууль MNS 4585:2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага.
2	Ажилчдын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх	Ажлын байрны тоосжилтыг хэмжих, тоосны шинжилгээ өгөх	Цогцолборын хэмжээнд	Жилд/1	180,000	2023 онд	
3	Төслийн үйл ажиллагаанаас үүссэн тоосжилт хорт хий газарт бууж ургамлан бүрхэвч ба хөрсөнд нөлөөлөх	Орчны агаарт ялгаруулах хорт утаа хийг багасгахын тулд хөдөлгүүрт ашиглагдаж буй машин механизм, техникийн засвар, оношлогоо үйлчилгээ, тохируулгыг техникийн үзлэгт хамруулах	Цогцолборын хэмжээнд	Жилд/1	Үйл ажиллагааны зардлаас	2023 онд	

Агаарын орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Хэрэгжүүлэх хэлбэр	Арга хэмжээний цар хүрээ	Тоо хэмжээ /хэмжих нэгж/	Нийт зардал /сая.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба тавтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт
1.2 Хөрсөн орчинд							
1	Техник болон хүний хүчин нөлөөгөөр хөрс болон ургамлыг гэмтээх	Тээврийн хэрэгслийг маршрутын бус замаар явахыг хориглосон таних тэмдэг бүхий самбаруудыг байрлуулах	Салбарт	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	MNS 5850:2008. Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
2	Төслийн орчин болон нийтийн зам дагуу тээврийн хэрэгсэлийн байнгийн хөдөлгөөний улмаас хог хаягдал ил задгай хаягдаж хөрс бохирдох	Тогтмол хувиар гарган цэвэрлэх	Цогцолборын ойр орчим	-	-	Үйл ажиллагааны туршид	
3	Техник болон хүний хүчин нөлөөгөөр хөрс болон ургамлыг гэмтээх	Тээврийн хэрэгслийг маршрут замаар зорчих	Цогцолборын ойр орчим	тогтмол	-	Үйл ажиллагааны туршид	
4	Хог хаягдал ил задгай хаягдаж хөрс бохирдох	Хогийн цэгт тогтмол ариутгал хийх хур хог үүсгэхгүй зайлуулах	Цогцолборын ойр орчим	тогтмол	Үйл ажиллагааны зардлаас	2023 онд	

Хөрсөн орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг буруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Хэмжих нэгж	Нийт зардал /сая.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба тавтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт
1.3. Усан орчинд							
1	Гүний ус болон унд ахуйн цэвэршүүлсэн ус бохирдох	Гүний болон гадаргын усыг итгэмжлэгдсэн лабораторит өгч шинжлүүлэх	Худаг1,	4 удаа	152,000	2023 онд	Ундны ус, эрүүл ахуйн шаардлага MNS 900:2010
2	Усны илүү ашиглалт	Сар болгоны 25-нд ус ашиглалтын тоолуурын баталгаажуулалт хийх	Цогцолборын худаг	12 удаа	-	2023 онд	
3	Усны зарцуулалт ихсэх	Усалгааны систем суурьлуулах	Үйлдвэрийн ногоон байгууламж	метр	Үйл ажиллагааны зардлаас	2023 онд	
4	Газрын доорх урсацын горим алдагдах, усны бохирдол, Шатах тослох материалыг алдсанаар газрын доорх ус бохирдох,	Үйлдвэрийн бүсэд үерийн уснаас хамгаалсан далан шуудууг сайжруулах, цэвэрлэх	Цогцолборын хэмжээнд	2 удаа	-	2023 онд	
5	Булаг шанд ширгэж устах	Булаг шанд ширгэхээс сэргийлж 1 булаг хашиж хамгаалах	Цогтцэций сумын нутаг дэвсгэрт	1 удаа	Үйл ажиллагааны зардлаас	2023 онд	

Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний	Тоо хэмжээ /хэмжих нэгж/	Нийт зардал /сая.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт
1.4. Ургамлан орчин							
1	Модлог ургамлыг нэмэгдүүлэх	Мод тарих	Үйлдвэрийн гадна	100ш	400,000	2023 онд	MNS 5973: 2009 Ногоон байгууламжийн ойртох зай, хэмжээ явган хүний замаас /0,7-1,0м/
1.5. Амьтан							
1	Хээрийн ан амьтан өлдөж үрэгдэх	Биотехникийн арга хэмжээ	Цогтцэцийн суманд	40 боодол	800.000	2023 онд	Амьтны тухай хуулийн 6.1.8 Био техникийн арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх

Ургамлан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

2. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ

Хамаарахгүй

3. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хамаарахгүй

4. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭ

Хамаарахгүй

5. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн талбайн болон түүний ойр орчимд түүх, соёлын дурсгалт зүйлс байхгүй байна.

Түүх соёлын дурсгалт зүйлсийн судалгааг (эртний хүмүүсийн үлдээсэн тодорхой орон зай, цаг хугацааг төлөөлж чадах дурсгалыг) зөвхөн газрын хөрсөн дээр илэрхий мэдэгдэх дурсгалт зүйл дээр тулгуурлан хийдэг.

Энэхүү төсөл хэрэгжүүлэх явцад мэдэгдээгүй түүх дурсгалын зүйлс, булш, бунхан хирэгсүүр, археологи, палеонтологийн зүйлс илрэх тохиолдолд түүх соёлын үнэт өвийг хамгаалах үүднээс үйл ажиллагаагаа зогсоож хамгаалалт гарган зохих хууль ёсны дагуу мэргэжлийн байгууллагад мэдэгдэх, улмаар тухайн газар нутгийг бүрэн хмагалтанд авах шаардлагатай. Эдгээрийг дараах байдлаар дэлгэрүүлнэ.

Үндсэн гүйцэтгэгч албан тушаалтнуудад тухайн бүс нутгийн түүхэн дурсгалт нөөцийн ач холбогдол, археологийн олдворын талаархи хууль зүйн мэдлэг, хариуцлагын талаар сургалтын хөтөлбөр дээр танилцуулсан байх ёстой. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь археологи, түүх соёлын дурсгалтай зүйлийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний талаар ажлын талбай дээр ажилчдад танилцуулж уг төлөвлөгөөний хуулбарыг лавлаж үзэхэд туслах зорилгоор ил бэлэн байлгах ёстой.

“Түүх соёлын дурсгалт зүйлийг хамгаалах тухай” Монгол улсын хуулийн зуравдугаар бүлгийн 12, 13-р зүйлд заасны дагуу газрын хэвлийг ашиглах явцад археологийн олдвор болон түүх, соёлын дурсгалт зүйл илэрвэл гүйцэтгэгч ажлаа зогсоож энэ тухай сум, дүүргийн засаг дарга болон цагдаагийн байгууллагад нэн даруй мэдэгдэнэ. Түүх соёлын үлм хөдлөх дурсгалт зүйлийг шинжлэх ухаан болон соёлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хамтын зөвшөөрөлгүйгээр хөдөлгөхийг хориглоно гэсэн заалтыг мөрдлөг болгоно.

Цогцолборыг байгуулах ажлын явцад урьд өмнө үл мэдэгдэж байсан археологийн олдвор эсвэл түүх соёлын дурсгалт зүйлийг нээсэн тохиолдолд тус газрыг шалгаж үзтэл түүний ойр хавьд ямар ч төрлийн үйл ажиллагаа явуулж болохгүй.

Нээлт хийсэн газрыг тод харагдахаар заан тэмдэглэж зөвшөөрөл авсан төслийн талбайн бусад хэсэгт үйл ажиллагаа явуулахгүй хязгаарлана. Уг түүхэн дурсгалт зүйл буюу түүнтэй холбоотой зүйлийг уг түүхэн дурсгалт зүйлийн бүрэн бүтэн байдал устгах аюул учраагүй бол зөөх буюу зайлуулхыг хориглоно. Хэсгийн дарга нь олдсон зүйлтэй холбогдуулан төв орон нутгийн засаг захиргаа, боловсрол шинжлэх ухаан, соёлын яаманд илгээж холбогдох шаардлагыг хангах үүрэгтэй. Үүнд:

- Олдсон түүхэн дурсгалт зүйлийн мөн чанар, еранхий шинж
- Тодорхой тайлбар, газрын зураг дээрх байршлын солбилцол болон

нээж илрүүлсэн цаг хугацаа

- Энэхүү түүхэн дурсгалт зүйлийг олход явуулж байсан үйл ажиллагааны тухай тайлбар

6. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт орших “Бласт”ХХК-ийн тэсрэх бодисын хольцын үйлдвэр болон түүний агуулхын үйл ажиллагааны үед үүсч болзошгүй эрсдэлийг “Газар дэлхий”ХХК-н ажлын хэсэг үнэлэв. Энэхүү эрсдэлийн гол зорилго нь тэсрэх материалын хольц бэлтгэх, тэсрэх материалыг хадгалах, түгээх үйл ажиллагаанаас үүсч бий болох аюул, осол, тэсрэх материал болгон ашиглаж буй химийн бодисын хүний эрүүл мэнд болон байгаль орчинд үзүүлж болох эрсдэлийг үнэлэн тодорхойлж, тэдгээрээс гарах үр дагаварыг тооцоолох, түүнийг бууруулах арга хэмжээг тодорхойлход оршино.

Энэхүү эрсдэлийн үнэлгээг Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайд, Эрүүл мэндийн сайд, Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргыг хамтарсан 2012 оны 10-р сарын 25-ны өдрийн №А-50/378/565-р тушаалын 2 дугаар хавсралтаар батлагдсан “Химийн хорт болон аюултай бодисын эрсдэлийн үнэлгээ хийх аргачлал”-ын дагуу боловсруулсан.

Тэсрэх бодисын агуулах

Тэсрэх бодисын үл тэсрэх хольц бэлтгэх үйлдвэр нь Монгол улс болон ОУ-ын хэмжээнд мөрдөгдөх хууль журам, арга технологийг өндөр хэмжээнд мөрдөн ажилладаг, хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаанд онцгой анхаарал хандуулдаг, хольц бэлтгэх үйлдвэр нь бодис урвалжыг зөвхөн тодорхой хэмжээгээр холих үйл ажиллагаа явуулдаг, химийн ямар нэгэн урвал явагдаж хаягдал болон дагалдах бүтээгдэхүүн үйлдвэрээс хог хаягдал байдлаар гаргахгүй зэргээс бэлтгэх үйлдвэр хэвийн үйл ажиллагаа явуулж байх нөхцөлд хүн болоод байгаль орчинд эрсдэл учруулахгүй болно.

Хөрсний бохирдол

Агуулах болон үйлдвэрийн талбайн хөрсөнд хүнд элементүүдийн агуулга нь стандарт хэмжээнд байгаа буюу одоогоор ямар нэгэн бохирдолтонд хөрс. Иймд хөрсөөр дамжин хүний эрүүл мэндэд үзүүлэх эрсдэлгүй.

Усны бохирдол

Усны шинжилгээний дүнгээс үзвэл унд-ахуйд хэрэглэж буй ус нь голлох үзүүлэлтээр стандартын шаардлагыг хангахгүй байгаа тул стандартаам илүү гарсан үзүүлэлтүүдийн хувьд хүний эрүүл мэндийн өртөлтийн үнэлэв

Осол, аюулын эрсдэл Химийн бодис болон шатах, тослох материалыг их хэмжээгээр ашиглах, улмаар тээвэрлэх, хадгалах үйл ажиллагаанаас осол гарах, түүний нөлөөгөөр хүний амь нас эрсдэх, эрүүл мэнд хохирох, эд хөрөнгө сүйдэх, байгаль орчин бохирдох зэрэг их хэмжээний хохирол учирч болзошгүй.

Үүнээс гадна ажилчдын хоорондын болон тэсрэх бодисын үйлдвэрийнхнийг чадах гэсэн нутгийн иргэдийн хорлон сүйтгэх үйл ажиллагаанаас гал түймэр гарах, дэлбэрэлт болох, элдэв осол аваар гарах, байгалийн гамшигт үзэгдлээс үер усанд автах, салхи шуурганд төөрөх, газар хөдлөлтөөс нуралт үүсч осол гарах, далан сэтрэх зэрэг осол, эрсдэл үүсч болох юм.

“БЛАСТ”ХХК-ийн “ТАВАН ТОЛГОЙ” дахь салбарын Үйлдвэр, агуулах төслийн 2023 оны
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Тоо хэмжээ /хэмжих нэгж/	Нийт зардал /сая.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба тавтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт
6.Осол эрсдэлийн менежмент							
6.1	Хүрээлэн буй орчинд хор хөнөөл учруулах	Химийн бодисын агуулахад тогтмол хяналт тавих	Салбарын нийт бодисын агуулахад	Үйл ажиллагааны турш	-	2023 онд	<ul style="list-style-type: none"> - Хөдөлмөрийн нөхцөлийн хэмжилт шинжилгээ MNS 5080:2001 стандарт - Хөдөлмөр аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн - Галын аюулгүй байдлын үндсэн дүрэм, журмыг баримтлах
6.2	Мэдээлэл дутагдсанаас байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх	Байгаль орчныг хамгаалах сургалт ажилчдад орох	Нийт ажилчид	1 жилд 1 удаа	-	2023 онд	
6.3	Галын аваараас осол урьдчилан сэргийлэх	Ажлийн байрны галын аюулгүйн дүгнэлт гаргуулах	Тэсрэх бодисын агуулах, энгийн тэсрэх бодисын үйлдвэрт	2 жилд 1 удаа	0,4	2023 онд	
		Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт, зохион байгуулах	Нийт ажилчид	1 жилд 1 удаа	-	2023 онд	

Осол эрсдэлийн менежмент

7.ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Ахуйн гаралтай хатуу хог хаягдлыг үйлдвэрийн хашаанаас зүүн зүгт 200 м зайд Цогтцэций сумын засаг даргийн захирамжын дагуу тогтоосон хогийн цэгт хаядаг. Цугласан хуурай хогийг ачааны машинаар тээвэрлэн Цогтцэций сумын хогийн цэгт асгадаг байна.

Үйлдвэрээс дараах нэр төрлийн хатуу хог хаягдал гарахаар байна.

Үүнд:

- Хүнсний зүйлсийн гялгар уут, сав, баглаа боодол;
- Ундааны лааз, шил, полэтилен болон хийжүүлсэн ундааны, холимог хуванцар сав;
- Цаасан хайрцаг, гялгар уут, цаас;
- Бусад.

Шингэн хаягдал

Тус төслийн үйл ажиллагаанаас дараах төрлийн шингэн хог хаягдал гарна.

Үүнд:

- Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж шал, угаасан бохир ус.
- Боловсон ариун цэврийн өрөөнөөс гарч буй бохир

Үйлдвэр болон ажилчдын байр, душны бохирыг газар доор байрлуулсан 25 тн-ын багтаамжтай 2 ш, 15 тн-ын багтаамжтай 1 ш битүүмж сайтай саванд түр байршуулж 5 тн даацтай бохирын машинаар соруулан орон нутгийн харьяа цэвэрлэх байгууламжид гэрээгээр нийлүүлүүлдэг.

Технологийн гаралтай хаягдал

Төслийн үйл ажиллагаанаас дараах төрлийн технологийн гаралтай хог хаягдлууд гарна.

Үүнд:

- Түүхий эдийн шуудай;
- Түүхий эдийн болон тэсрэх хэрэгслийн цаасан хайрцаг
- Химийн бодисуудын сав, баглаа боодлын хаягдал;
- Техникийн тосны хоосон төмөр торх (бочка);
- Тоног төхөөрөмжийн сэлбэг хэрэгсэл, тосолгооны бүтээгдэхүүний хаягдал;
- Автомашины шатах тослох материал, сэлбэг хэрэгслийн хаягдал.

Саармагжуулах, хоргүйжүүлэх судалгаа

Натрийн нитрит (NaNO₂)

Бодис дээр карбонат натри ба усыг 1:1 харьцаагаар хийнэ. Дээр нь 6М давсны хүчлийн уусмал нэмж саармагжуулсны дараа уусмалын орчинг рН-6.0-9.0 болтол усаар шингэрүүлж бохир ус зайлуулах төвлөрсөн сүлжээнд хаяна.

Азотын хүчил (HNO₃)

Кальцийн, натрийн гидроксид болон натрийн карбонатын (техникийн сод) 10-20%- ийн уусмалаар саармагжуулна. Азотын хүчлийг саармагжуулагч бодистой хольж 10 цаг орчим байлгана. Саармагжуулсны дараа уусмалын орчинг рН-6.5-8.0 болтол усаар шингэрүүлж, бохир ус зайлуулах төвлөрсөн сүлжээнд хаяна.

Химийн хорт бодисын хаягдлыг устгах аргыг дараах байдлаар ангилна. Үүнд:

- Булах
- Шатаах
- Физик, химийн аргаар боловсруулах
- Ууршуулах
- Бохир ус зайлуулах төвлөрсөн сүлжээнд хаях

Булах арга

- Химийн хорт бодисын хаягдлыг төрөлжүүлэн ялгаж, экологийн шаардлагын дагуу аюулгүй байдлыг хангасан нөхцөлд тусгай цэгт булах
- Хор, аюулын зэргээс нь хамаарч хяналтын дор аюулгүй байдлыг хангах хатуу хог хаягдалтай хамт булах
- Шатамхай шингэн, исэлдүүлэгч, цохилт доргилтод тэсрэх, хурц үнэртэй, ус хүчил шүлттэй урвалд орж хортой нэгдэл үүсгэх шинж чанартай бодисыг булах аргаар устгаж болохгүй

Шатаах арга

- Хортой хаягдлыг шатаахдаа цаг агаар, улирлын байдал, салхины чиглэлийг харгалзан хүний эрүүл мэнд, мал, амьтан, ургамал, байгаль орчинд хор нөлөөгүй байх нөхцөлийг хангасан байх
- Химийн хорт бодисын хаягдлыг шатаахдаа агаарт аль болох ууршуулахгүй байх
- Шатамхай шингэн, хүнд металл, тэсрэх бодис болон шаталтын үр дүнд хортой аюултай бодис ялгаруулах химийн нэгдлийг энэ аргаар устгаж болохгүй

Физик, химийн аргаар боловсруулах

- Химийн аргыг хэрэглэх үед их хэмжээний үлдэгдэл үүсэх эсхэд анхаарах
- Концентрацитай хүчил, шүлтийг хэрэглэж хаягдлыг саармагжуулах, хоргүйжүүлэх үйл ажиллагааг явуулахад их хэмжээний дулаан, хортой хий, утаа болон шингэн ялгардаг учир онцгой анхаарах
- Онцгой хортой, тэсрэмтгий, дулаан их ялгаруулдаг бодисуудыг энэ аргаар устгаж болохгүй

Ууршуулах арга

- Энэ аргаар устгал хийхдээ хүн ам оршин суудаг газраас хол зайтай, халуун, салхитай өдрийг сонгоно
- Бага хэмжээтэй, түргэн ууршдаг, харьцангуй бага хортой, озоны давхаргад нөлөөлдөггүй хаягдлыг агаарт шууд ууршуулж болно
- Амьсгалхад их хортой, хялбар болон өөрөө шатдаг, агаарт тэсрэлт үүсгэдэг, муухай үнэртэй, уурших биш эсвэл бага зэрэг уурших бодисуудын хаягдлыг энэ аргаар устгахгүй.

Бохир ус зайлуулах төвлөрсөн сүлжээнд хаях арга

- Биолгогийн задралд хялбар орох, бага хэмжээний органик бодисуудын хаягдлыг бохир ус зайлуулах төвлөрсөн сүлжээнд хаяж болно
- Органик бус бодисын хаягдлыг энэ аргаар устгахдаа урьдчилан саармагжуулна
- Хялбар шатамхай, усанд уусдаггүй, биологийн задралд ордоггүй, бохир усны системд нөлөөтэй, зэврэлт үүсгэдэггүй, устай холилдохоороо хортой хий ялгаруулдаг бодисуудын хаягдлыг энэ аргаар устгахгүй

Удаан хугацаагаар хадгалах арга

- Химийн хорт бодисын хаягдлыг хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд халгүйгээр устгах техник, технологи, санхүүгийн асуудал шийдэх хүртэл тусгай зориулалтын агуулахад хадгалах
- Хорт бодисын хаягдлын нэр төрөл, хэмжээг тодорхойлсон байх
- Хорт бодисын хаягдлын нэр төрөл, хэмжээг тодорхойлсон байх
- Хорт бодисын хаягдлыг устгах эрсдлийн үнэлгээ хийлгэх
- Устгал хийхэд шаардлагатай материалыг урьдчилан бэлтгэх
- Хорт бодисын хаягдлыг холбогдох эрх бүхий байгууллагын хяналтын байцаагчийн хяналт доор зөвшөөрөгдсөн устгалын цэгт устгах
- Устгах хортой хаягдлын шинж чанар, устгах аргаас хамаарч ажлын хувцас, тусгай хамгаалах хэрэгслийг бэлтгэх, хэрэглэх
- Химийн хорт бодисын хаягдлыг шинж чанар, онцлогоос нь хамааруулж төрөлжүүлэн ангилж, аюулгүй нөхцөлийг хангасан сав, баглаа боодолд хийж, шаардлагатай шошго, тэмдэглэгээ хийх
- Хорт бодисын хаягдлыг шинж чанар, онцолгоос нь хамааруулж төрөлжүүлэн ангилж, аюулгүй нөхцөлийг хангасан сав, баглаа боодолд хийж, шаардлагатай шошго, тэмдэглэгээ хийх
- Хорт бодисын хаягдлыг тээвэрлэх зам / маршрут/-ыг тогтоосон байх
- Хорт бодисын хаягдал түр хадгалах байр нь орчиндоо сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй, бусдад ашиглагдахгүй байх нөхцөлийг хангасан байх
- Хорт бодисын хаягдлыг зөвхөн дангаар тээвэрлэх ба тээврийн хэрэгсэл нь сэрэмжлүүлэх тэмдэгтэй байх
- Хорт бодисын хаягдлыг зөвхөн дангаар тээвэрлэх ба тээврийн хэрэгсэл нь сэрэмжлүүлэх тэмдэгтэй байх
- Хорт бодисын хаягдал устгах цэгийн орчинд хамгаалалтын бүс тогтоох
- Хорт бодисын хаягдлыг устгасан тухай тэмдэглэл хөтлөх
- Хаягдлыг ямар аргаар яаж устгал хийсэн тухай тэмдэглэл хөтлөх

№	Гол ба болзошгүй сөрөн нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Тоо хэмжээ /хэмжих нэгж/	Нийт зардал /сая.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба тавтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт
7.Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө							
7.1	Хүрээлэн буй орчин бохирдох	Хог хаягдлын гэрээ байгуулах	Цогцолборын хэмжээнд	1		Тайлант онд	Хог хаягдлын тухай хууль - 9.2. Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж 20 дүгээр зүйл .1 - Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж 24дүгээр зүйл.1 Стандарт - Ахуйн хог хаягдал. Тээвэрлэлт, ангилал, ерөнхий шаардлага MNS5344:2003
7.2	Хог хаягдлыг ангилахгүй хаях	Ангилсан хогийн цэг		1	-	Тайлант онд	
7.3	Аюултай хонийг зориулалтын бус газар устгаснаас байгаль орчинд сөрөг нөлөө үүсэх	Аюултай хог хаягдлын гэрээ байгуулах		1	-	Тайлант онд	
7.4	Хог хаягдалыг багасгах	Дахивар хог хаягдлыг ангилан ялгаж, түүхий эд авагч байгууллагад нийлүүлэх		1	-	Тайлант онд	
7.5	Хог хаягдал салхинд хийсэх, хөрсөнд нэвчилт үүсгэх	Хатуу болон шингэн хаягдлын цэг, түүний орчимд тогтмол ариутгал хийх		Сард1	-	Тайлант онд	

8.ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕ ЖМЕНТИЙН УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн үйл ажиллагааны туршид байгаль орчинд хамгийн бага сөрөг нөлөөтэйгээр үйл ажиллагаа явуулах, төслөөс үзүүлж байгаа сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, арилгах, байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ авч ажиллах үүргийг “Бласт” ХХК- ийн удирдлага хүлээнэ.

№	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ	Тоо хэмжээ /хэмжих нэгж/	Нийт зардал /мян.төг/	Хариуцах эзэн
8.1	Унд ахуйд ус ашиглалтын төлбөр	Сумын төсвийн дансанд төвлөрүүлэх	Улиралд/4	Үйлдвэрийн зардлаас	Салбарын нягтлан
8.2	Үйлдвэрлэлд ус ашигласны төлбөр	Төрийн төсвийн дансанд төвлөрүүлэх	Улиралд/4	Үйлдвэрийн зардлаас	Салбарын нягтлан
8.3	Хог хаягдал нийлүүлэх гэрээний дагуу төлбөр төлөх	Гэрээнд заасан дансанд төвлөрүүлэх	Улиралд/4	Үйлдвэрийн зардлаас	Салбарын нягтлан
8.4	Хог хаягдлын татвар төлөх	Сумын төсвийн дансанд төвлөрүүлэх	1 /жилд/	Үйлдвэрийн зардлаас	Салбарын нягтлан
8.5	Ус ашиглах зөвшөөрөл	БОАЖГазрын төсвийн дансанд	1 /жилд/	Үйлдвэрийн зардлаас	Салбарын нягтлан
8.6	Нийтийг хамарсан хүртээмжгүй үйл ажиллагаа зохион байгуулах	Байгаль орчны тэмдэглэлт өдөр	1 /жилд/	Үйлдвэрийн зардлаас	Салбарын дарга

9. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Байгаль орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр нь байгаль орчин, нийгэм эдийн засгийн болзошгүй нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээг илүү нарийвчилан тогтоох боломжтой болно. Хяналт шинжилгээний дээж, сорьцийг МУ-ын итгэмжлэгдсэн лабораториудад батлагдсан арга зүй, стандартын дагуу шинжлүүлнэ.

Бүрэлдхүүн	Хяналт-шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Байршил	Хугацаа	Нийт зардал мян.төг/жил	Баримтлах стандарт ба арга аргачлал
Усан орчин	pH, цахилгаан дамжуулах чадвар нүүрс төрөгчийн исэл CO ₃ , хүчил HCO ₃ , кальци Ca, хлор Cl, кали K, магни Mg, сод Na, хүхэр S, хүнцэл As, бор B, бари Ba, кадми Cd, кобальт Co, хром Cr, зэс Cu, төмөр Fe, мөнгөн ус Hg, манган Mn, молебдин Mo, никель Ni, хар тугалга Pb, селени Se, силикон Si, ванади V, цинк Zn, хөнгөн цагаан Al, мөнгө Ag, хими бактериологийн бүрэн шинжилгээ.	Гүний худгаас	2023 онд гүний уснаас дээжлэлт хийж лабораторийн шинжилгээнд өгнө	152,000 /4*38,000/	MNS 900:2010 Хүрээлэн буй орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ

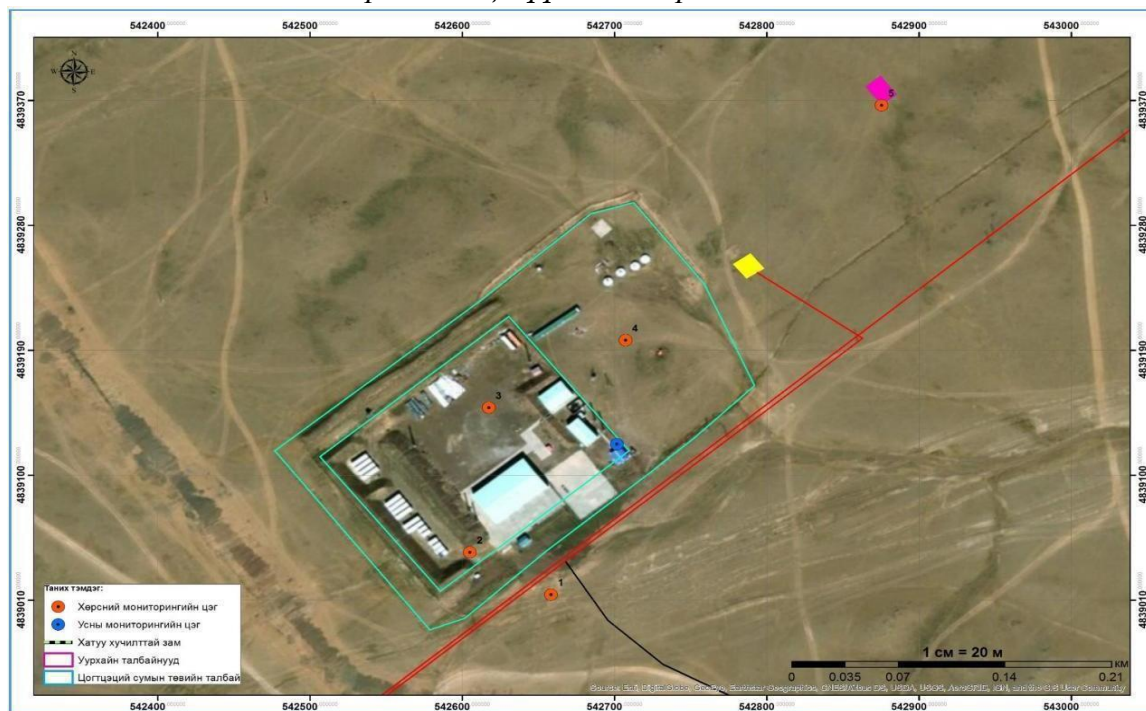
Хөрсөн бүрхэвч	Хөрсний механик бүрэлдхүүн, ялзмаг, кадми Cd, кальци Ca, зэс Cu, хүнцэл As, мөнгөн ус Hg, кобальт Co, никель Ni, хар тугалга Pb, сод Na, магни Mg, төмөр Fe, цинк Zn, сульфат SO ₄ , хүчил саармагжуулах чадвар, хүчил үүсгэх чадвар ANP/AGP, чулуулгийн найрлага ABA, нийт сульфат Total Sulfur, ялгардаггүй сульфат S N-Ex, пиритийн сульфат P-sulfur, pH	Үйлдвэр, агуулах ажилчдын амрах байр хашаан дотроос ба ахуйн хог хаягдлын цэгний орчин, үйлдвэрийн хашааны гадна талаас	2022 онд ахуйн хог хаягдлын цэгээс болон мониторингийн 2 цэгүүдээс дээжлэлт хийж лабораторийн шинжилгээнд өгнө.	284,500 /5*56,900/	MNS3985-87 Хөрсний ариун цэврийн байдлын үзүүлэлтийн нэр, төрөл MNS3310-91 Хөрсний агро химийн үзүүлэлтийг тодорхойлох
Бүрэлдхүүн	Хяналт-шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Байршил	Хугацаа	Нийт зардал мян.төг/жи	Баримтлах стандарт ба арга аргачлал
Агаарын чанар	Тоосжилт (PM10, PSM, PM25) Гадаад болон дотоод орчны дуу чимээ, доргио, чичэргээ Ажлын байрны эрүүл ажуйн үзүүлтүүд (тоос, дуу чимээ, гэрэлтүүлэг, чийгшил болон физик бохирдлын түвшин) Бохирдлын цэгэн эх үүсвэр (O ₂ , SO ₂ , NO ₂ , CO)	Ажлын байрнууд ба үйлдвэр, агуулах, ажилчдын амрах байр хашаа, замын хажуугаас	2023 онд мониторингийн н цэгүүдээс дээжлэлт хийж лабораторийн шинжилгээнд өгнө.	180,000 /6*30,000/	MNS4990:2000. Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Ажлын байрны орчин. Эрүүл ахуйн шаардлаг. MNS5063:2001. Ажлын байрны агаар. Озоны хэмжээг тодорхойлох спектрометрийн ба фотоколориметрийн арга. MNS0012-079:1991.

Д/д	Х	Ү
Хөрсний мониторингийн цэгүүд		
1	542605.1128	4839044.492
2	542617.5483	4839148.738
3	542658.2942	4839014.065
4	542707.2422	4839197.422
5	542875.3188	4839366.618

Д/д	Өргөрөг	Уртраг
Усны мониторингийн цэгүүд		
1	46°01'18.6"N,	101°13'20.8"E

Агаарын мониторингийн цэгүүд	
1	Үйлдвэрийн хашааны гадна
2	Үйлдвэрийн хашааны дотор
3	Овоолго шорооны хажууд
4	Өндөр хүчдлийн шонгийн хажууд
5	Үйлдвэр дотор
6	Үйлдвэрийн хогийн цэг

Мониторингийн цэгүүдийн байршил

Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийн мониторингийн цэгүүдийн байршилыг хүснэгтээр болон сансрын зургаар үзүүлэв

10. АЙМАГ, СУМЫН ОРОН НУТГИЙН ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГЫН ШААРДЛАГААР ХИЙСЭН АЖИЛ НӨЛӨӨЛЛИЙН БҮСИЙН ОРШИН СУУГЧИД, ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ

Өмгөговь аймгийн Цогтцэций суманд төсөл хэрэгжүүлэгч “БЛАСТ”ХХК-ийн “Тавантолгой” салбарын “Тэсрэх бодисын хольцын үйлдвэр, тэсрэх материалын агуулах, ажилчдын хотхон” цогцолборын үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага түвшинд байлгах, байгаль орчны бохирдлоос сэргийлэх үүрэг хүлээсэн бөгөөд ажилчид, орон нутгийн иргэд болон бусад сонирхогч талуудад төслийн байгаль орчны бодлого үйл ажиллагааг нээлттэй болгох, ажил хэрэгч харилцааг дэмжих үүднээс төслийн БОМТ, түүний хэрэгжилтэнд олон нийтэд хүртээмжтэй ажил төлөвлөж хэрэгжүүлэх.

Тухайн жилийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг шалгаж, дүгнэх ажлын хэсгээс өгсөн саналын дагуу авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Төлөвлөсөн ажил	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Тоо хэмжээ, хэмжих нэгж	Хугацаа	Нийт зардал /сая,төг/
1	Эмийн ургамал судлах	Мэргэжлийн байгууллагаар Эмийн ургамал судлуулах	Өмнөговь аймаг Цогтцэций, Манлай, Ханбогд, Баян-Овоо сумд	1	2023	-
2	Мод тарих	Тэрбум мод тарих аяны хүрээнд 500 ширхэг мод тарих	Цогтцэций сум, шинэ суурьшын бүс	0.5 га	2023	

БАТЛАВ. “БЛАСТ” ХХК-ийн Гүйцэтгэх захирал:

..... /А.ТЭМҮҮЛИН/

Өмнөговь аймгийн Цогтцэций суман дахь “БЛАСТ” ХХК-ийн “Тавантолгой” дахь салбарын Байгаль хамгаалах чиглэлээр 2023 онд хийгдэх ажлын төсөв.

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Зардал /төгрөг/	Хариуцах эзэн
1	Агаарын бохирдлын хяналт шинжилгээ	2023 онд	300,00	Салбарын дарга
2	Хөрсний бохирдлын хяналт шинжилгээ	2023 онд	300,000	Салбарын дарга
3	Усны бохирдлын хяналт шинжилгээ	2023 онд	300,000	Салбарын дарга
4	Ургамлан орчны хяналт шинжилгээ	2023 онд	300,000	Салбарын дарга
5	Мод тарих	2023 онд	300,000	Салбарын дарга
6	БОМТ бусад зардал	2023 онд	500,000	Салбарын дарга
	Дүн		2,000,000	

Төсөв боловсруулсан: Байгаль орчны мэргэжилтэн: ..... /Д.БОЛОРТУЯА/

“БЛАСТ”ХХК-ийн “ТАВАН ТОЛГОЙ” дахь салбарын Үйлдвэр, агуулах төслийн 2023 оны
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

УБ-2

Монгол Улсын Засгийн газрын
2004 оны 20 дугаар тогтоолоор батлав.

МОНГОЛ УЛС
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

2006.01.19
/Бүртгэсэн он, сар, өдөр/

9011125047
/Улсын бүртгэлийн дугаар/

2680336
/Регистрийн дугаар/

Бласт
/Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр/

Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
/Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр/

Дүрэм
/Үүсгэн байгуулах баримт бичиг/

Тогтоол
/Шийдвэрийн нэр/

001
/дугаар/

2001.09.11
он, сар, өдөр

261200
/код/

Гэсрэх материал үйлдвэрлэх, хадгалах, тээвэрлэх, импортлох, худалдаалах
/Үндсэн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл/

511001
/код/

Гадаад худалдаа
/Туслах эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл/

Хугацаагүй
хугацаа

3
/Гишүүдийн тоо/

11,700.0
/Өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр/

Хан-Уул, 1-р хороо, Чингэсийн өргөн чөлөө, "Гийс бридж" зочид буудал - 203 тоот, утас: 325995,
утас: 324044, факс:
/хуулийн этгээд эн албан ёсны хаяг/

Гэрчилгээг олгосон: 2006 он 01 сар 19 өдөр

УХА0175

МОНГОЛ УЛС УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМ		
		
АЖ АХУЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ		
2022. оны .12. сарын 23. өдөр	Дугаар 864.	Улаанбаатар хот
<i>Эрхлэх үйл ажиллагааны төрөл</i>	Үйлдвэрлэлийн зориулалттай тэсрэх бодис, тэсэлгээний хэрэгсэл импортлох, үйлдвэрлэх, тэсэлгээний ажил явуулах	
<i>Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн нэр</i>	“БЛАСТ” ХХК	
<i>Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хаяг</i>	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлөө-13, Ландмарк оффис, 3 давхар	
<i>Регистрийн дугаар</i>	2688336	
<i>Тусгай зөвшөөрлийн хугацаа</i>	5 /Тав/ жил	
<i>Тусгай нөхцөл, шаардлага</i>	Холбогдох хууль, журам, дүрэмд заасан бүх шаардлагыг хангаж ажиллах	
<i>Монгол Улсын Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн Сайдын 202 . 2 оны . .12. сарын . 23. өдрийн А/314 дугаар тушаалыг үндэслэн олгов.</i>		
УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ГИШҮҮН, ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ГИШҮҮН, УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН САЙД		 Ж.ГАНБААТАР

ХИМИЙН ХОРТ БОЛОН АЮУЛТАЙ БОДИСЫГ ЭКСПОРТЛОХ,
ИМПОРТЛОХ, ХИЛ ДАМЖУУЛАН ТЭЭВЭРЛЭХ, ҮЙЛДВЭРЛЭХ,
АШИГЛАХ, ХУДАЛДАХ АЖ АХУЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТУСГАЙ

ЗӨВШӨӨРӨЛ

Огноо: 2021-12-13

Дугаар: 0002031

Улаанбаатар хот

Аж ахуйн нэгжийн нэр: Бласт ХХК

Аж ахуйн нэгжийн гэрчилгээний дугаар: 9011125047

Регистрийн дугаар: 2688336

Хаяг: Улаанбаатар, Хан-Уул, 1-р хороо, Чингэсийн өргөн чөлөө, “Пийс бридж” зочид буудал
203 тоот

Утас: 325995, 324044

Дараах химийн хортой, аюултай бодис:

Импортлох, Худалдах, Ашиглах

аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай

зөвшөөрлийг

2021.12.13-2024.12.31

хүртэл хугацаагаар олгов.

№	Бодисын нэр		Томьёо	Олон улсын бүртгэлийн дугаар/CAS/	Ангилал	Үйлдвэрлэсэн улс	Хэмжээ
	Монгол	Олон улсын					
1	Хавсралтад дурдсан 35 төрлийн бодис						
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

Улсын хилээр нэвтрүүлэх боомт: Замын үүд, Буянт ухаа, Сүхбаатар, Чингис хаан

Зөвшөөрөл олгосон: Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам
Төрийн нарийн бичгийн дарга

/ Д. ГАНБОЛД /

Химийн хорт болон аюултай бодисын бодлого
зохицуулалт хариуцсан мэргэжилтэн

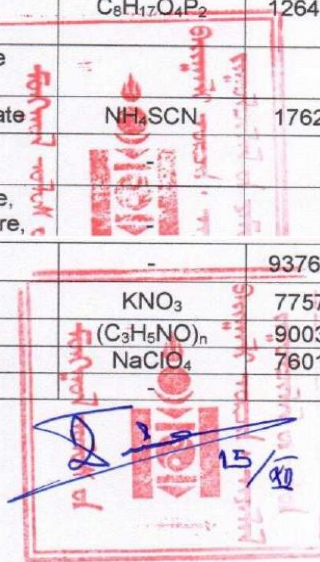
/ Ц. БАТЖАРГАЛ /

“БЛАСТ”ХХК-ийн “ТАВАН ТОЛГОЙ” дахь салбарын Үйлдвэр, агуулах төслийн 2023 оны
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

**Химийн хорт болон аюултай бодисыг
Импортлох, Худалдах, Ашиглах 0002031
дугаартай тусгай зөвшөөрлийн хавсралт**

№	Монгол нэр	Олон улсын нэршил	Томъёо	CAS дугаар	Зөвшөөрсөн хэмжээ, тн
1	Натрийн нитрат	Sodium nitrate	NaNO ₃	7631-99-4	12 000
2	Сульфокарбамид	Tiourea	SC(NH ₂) ₂	62-56-6	120
3	Аммонийн нитратын талсжих цэг бууруулагч	Ammonium Nitrate Crystallization inhibitory	-	-	180
4	Натрийн нитрит	Sodium nitrite	NaNO ₂	7632-00-0	300
5	Нимбэгний хүчил	Citric acid	C ₆ H ₈ O ₇	77-92-9	130
6	Азотын хүчил	Nitric acid	HNO ₃	7697-37-2	10
7	Натрийн ацетат	Sodium acetate	CH ₃ COONa	127-09-3	120
8	Цууны хүчил	Acetic acid	CH ₃ COOH	64-19-7	150
9	Цайрын нитрат	Zinc nitrate hexahydrate	Zn(NO ₃) ₂ ·6H ₂ O	10196-18-6	30
10	Карбамид	Urea	(NH ₂) ₂ CO	57-13-6	1100
11	Натрийн додецил сульфат	Sodium dodecyl sulphate	CH ₃ (CN ₂) ₁₁ OS O ₃ Na	151-21-3	65
12	Лаа, No	Composite wax, paraffine No	-	-	200
13	Лаа, NY-2	Composite wax, paraffine NY-2	-	-	900
14	Лаа, HN	Composite wax, paraffine HN	-	-	150
15	Лаа, LF	Composite wax, paraffine LF	-	-	125
16	Лаа	Wax, paraffine	-	-	200
17	Бичил талстат лаа	Microcrystalline wax	-	64742-60-5	200
18	Урсах цэг бууруулагч T803B	Pour point depressant T803B	-	-	30
19	Эмульсжүүлэгч	Emulsifier	-	-	2000
20	Эмульсжүүлэгч PIBSA NB4745,	Emulsifier PIBSA, Polyisobutenyl succinnic anhydride, NB4745	-	67762-77-0	2000
21	Эмульсжүүлэгч PIBSA NB2424,	Emulsifier PIBSA, Polyisobutenyl succinnic anhydride, NB2424	-	67762-77-0	2000
22	Эмульсжүүлэгч LR-1	Emulsifier, LR-1	-	-	150
23	Эмульсжүүлэгч SMO, S-80	Emulsifier /sorbitan monooleate/ SMO S-80	C ₂₄ H ₄₄ O ₆	1338-43-8	1500
24	Хөнгөн цагаан	Aluminum	Al	7429-90-5	100
25	Фосфорын хүчил	Phosphoric acid	H ₃ PO ₄	7664-38-2	150
26	Этилгексил фосфорын хүчлийн нийлмэл эфир	Phosphoric acid, 2-ethylhexul ester	C ₈ H ₁₇ O ₄ P ₂	12645-31-7	5
27	Нийлмэл тосон фаз	Composite oil phase (Oil blend)			9 000
28	Аммонийн тиоцианит	Ammonium thiocyanate	NH ₄ SCN	1762-95-4	15
29	Шилэн бөмбөлөг	Glass (hollow) microsphere		-	350
30	Хуванцар бөмбөлөг	Plastic (polyethylene, polymer) microsphere,		-	350
31	Перлит сувдан давс	Perlite	-	93763-70-3	200
32	Калийн нитрат	Potassium nitrate	KNO ₃	7757-97-1	12000
33	Полиакриламид	Polyacrylamide	(C ₃ H ₅ NO) _n	9003-05-8	5
34	Натрийн перхлорат	Sodium perchlorate	NaClO ₄	7601-89-0	215
35	Дизель түлш будагч	Fuel oil pigment	-	-	2

Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын
2013 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдрийн
А-157 тоот тушаалын 2 дугаар хавсралт

УС АШИГЛАХ ЭРХИЙН БИЧИГ

Дугаар 21/02

Дунговь аймгийн Байгаль орчин Ажлаа шугуйн газар -ын
/Байгаль орчны өсүүдэл эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, Сав газрын захиргаа, аймаг, нийслэлийн байгаль орчны алба/
гаргасан 2020 оны 11-р сарын 19-ны өдрийн 20/021 дугаартай ус ашиглуулах дүгнэлт,
-ын

/Сав газрын захиргаа, аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны алба, сум, дүүргийн Засаг дарга/

олгосон 20 оны -р сарын -ны өдрийн ус ашиглах зөвшөөрөл,
Молтүхий аймгийн Засаг дарга -тай
/Сав газрын захиргаа, аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны алба, сум, дүүргийн Засаг дарга, Ус хангаач байгууллага/

2020 оны 10-р сарын 11-ны өдөр байгуулсан 20/08 дугаар бүхий ус
ашиглах гэрээг үндэслэн Дунговь аймгийн
Сурбаатар сум, дүүрэг 1-р баг, хорооны
/Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хаяг/

нутагт байршилтай, улсын бүртгэлийн 9011125047 тоот гэрчилгээтэй,
2688336 регистрийн дугаартай БЛАСТ ХХК -г
/Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр/

ус ашиглахад тавигдах шаардлагыг бүрэн хангасан гэж үзэж, 43°42'14", 105°31'48"
байршилтай усны нөөцөөс хоногт 3562.08 шоо метр усыг
/гвдвэрын ус, газрын доорхи ус/

Чнод ахуй; үйлдвэр зориулалтаар ашиглах ЭРХИЙН БИЧИГ-ийг гурван
жилийн хугацаагаар олгов.

Эрхийн бичиг олгосон:

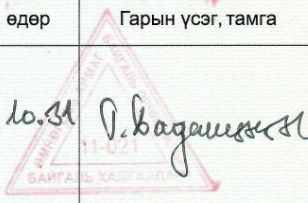
Дунговь аймгийн Молтүхий сум; Чнод ахуйн ус хангасан байгаль хамгаалагч
аймаг, нийслэлийн Байгаль орчны алба, сум, дүүргийн Байгаль хамгаалагч С.Бадамсүх
/байгууллага, албан тушаалтны нэр, гарын үсэг/

2021 оны 03-р сарын 05-ны өдөр

“БЛАСТ”ХХК-ийн “ТАВАН ТОЛГОЙ” дахь салбарын Үйлдвэр, агуулах төслийн 2023 оны
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

СУНГАЛТ

Сунгалт хийсэн шийдвэр	Он, сар, өдөр	Гарын үсэг, тамга
<p>Амголов аймгийн Хаймаль оргом, сонин дүүргийнхөн хотын 2023 оны 22/03 дугаар 4-оошгох дүмтис; Удирдлагын сүлжээ засаа даргын 2023 оны #1380 дугаар үсгийн дөвшөөрөл үсгийн</p>	<p>2023.10.31</p>	

Тайлбар:
Ус ашиглах эрхийн бичгийг Улсын усны мэдээллийн санд бүртгэнэ.

ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ
ЦОГТЦЭЦИЙ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН
ЗАХИРАМЖ

᠒᠐᠒᠒ оны 10 сарын 31 өдөр

Дугаар 1/380

Цогтцэций сум

Ус ашиглах зөвшөөрөл олгох тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 66 дугаар зүйлийн 66.1 дэх хэсэг, Усны тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.5, 19 дүгээр зүйлийн 19.1.4 дэх заалт, Өмнөговь аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын 2022 оны 22/031 дүгээр ус ашиглуулах дүгнэлтийг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1. Тус сумын Цагаан овоо багын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж буй “Бласт” ХХК-тай ус ашиглах дүгнэлтийн дагуу мод тарих усалгаа болон унд ахуйн зориулалтаар ус ашиглах гэрээ байгуулахыг Уул уурхай, ус хариуцсан Байгаль хамгаалагч (Т.Бадамцэцэг)-д зөвшөөрсүгэй.

2. Гэрээнд заасан хугацаанд ус ашигласны төлбөрийг сумын орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлж, дүгнэлт болон гэрээнд заасан зөвлөмж, заалтуудыг хангаж ажиллахыг “Бласт” ХХК-д даалгасугай.

3. Ус ашиглаж байгаа үйл явц, Усны тухай хууль болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч (Э.Отгонжаргал)-д үүрэг болгосугай.

ЗАСАГ ДАРГА

Г. БАЦМАА

462201909

2022 оны 10 сарын 31-ний өдөр

“БЛАСТ” ХХК-НЫ ҮЙЛДВЭРИЙН ДАРГА
Б.ТОГТОХБАЯР/

УС АШИГЛАХ ГЭРЭЭ

Дугаар: 22/08

Цогтцэций сум

НЭГ . ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Усны тухай хуулийн 28.4, 28.6, 28.7, 29.1 –д заасны дагуу Өмнөговь аймгийн засаг даргын дэргэдэх Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын гаргасан 2022 оны 10 дугаар сарын 25-ний өдрийн 22/031 дугаартай ус ашиглуулах дүгнэлт, Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын Засаг даргын олгосон 2022 оны 10 дугаар сарын 31-ний өдрийн А/380 дугаар ус ашиглах зөвшөөрлийг үндэслэн:

Ус ашиглуулагчийг төлөөлж Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын Уул уурхай, ус хариуцсан Байгаль хамгаалагч Төрмөнх овогтой Бадамцэцэг,

Ус ашиглагчийг төлөөлж Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлө-13, Ланд марк оффис 3 давхар, РД2688336 регистрийн дугаартай /Улсын бүртгэлийн дугаар 9011125047/ “Бласт” ХК –тай ус ашиглах талаар тохиролцож энэхүү гэрээг 2022 оны 12 -р сарын 31-ний өдөр хүртэл байгуулав.

ХОЁР. ГЭРЭЭНИЙ ГОЛ НӨХЦӨЛ

- 2.1 Ус ашиглах зориулалт: 2022 онд тарих модыг услах, үйлдвэрлэл, унд ахуй
- 2.2 Ус ашиглах зориулалт
  - 2.2.1 Унд ахуй, м³ / хоног: 1314 м³/жил
45 ажилтан * 80 л/хоног * 365/ажиллах хоног/ = 1314м³/жил
  - 2.2.2 2022 онд тарих модыг услахад
800 мод * 40л/хоног*1удаа * 81 хоног = 2592 м³/жил

2.3 Усны эх үүсвэр:

Худаг	Байршил	Гүн	Ундарга л/сек	Тоолуур	Гаргасан он
Худгийн гүн	4839113,3 542506,5	120	0,8	LXLG-50	2010

- 2.4 Монгол улсын усны тухай хуульд заасны дагуу эрүүл ахуйн хамгаалалтын бүс тогтоож ажиллах, түүнд хяналт тавьж ажиллана.
- 2.5 Зөвшөөрөлгүй цэгт хаягдал бохир ус болон ахуйн хог хаягдлыг хаяхгүй байх.
- 2.6 Усны эх үүсвэрт стандартын дагуу хамгаалалтын бүс тогтоож, улиралд 1 удаа шинжилгээнд хамруулж байх .
- 2.7 Ус ашигласны төлбөр хэмжээ:
  - 2.7.1 Усны нэгжийн үнийг Ус ашиглах дүгнэлтийн зөвлөмжийг үндэслэн Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А-301, Засгийн газрын 2011 оны 302

дугаар тогтоолд заасан суурь үнэлгээ, 2013 оны 326, 327-р тогтоолоор Галба өөш долоодын говийн сав газарт тогтоосон газрын доорх усны экологи –эдийн засгийн суурь үнэлгээ, ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр, хувь хэмжээгээр усны нөөц ашигласны төлбөрийг дараах томъёогоор 1 м^3 усны үнэлгээг тогтоов.

2.8.2 Унд ахуйн усны төлбөрийг $1\text{ м}^3 \times 3996 \text{ төгрөг} \times 0.16 \times 15\% = 95.904$ төгрөг болно

2.8.3 Унд ахуйн усны төлбөрийг <https://itax.mta.mn> сайтад нэхэмжлэхийн дугаар үүсгэж төвлөрүүлнэ.

2.9 Хаягдал усан дахь нэгж бохирдуулах бодист ногдох төлбөрийн хэмжээг биохимийн шинжилгээний дүгнэлтийг үндэслэж “Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай” хууль болон түүнтэй холбоотой гарсан тогтоолын журмын дагуу ноогдуулалт хийх болон ноогдуулалт хийж болно.

ГУРАВ. ТАЛУУДЫН ЭРХ ҮҮРЭГ

Гэрээ байгуулагч талууд нь Усны тухай хуулийн 7.5, 13.1.1, 13.1.5, 18.1.4, 19.1.1, 19.1.2, 19.1.4, 26.1, 30.1, 31.1, Төсвийн тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.6.5, 23.8.9-д заасан эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

Дөрөв. Бусад

4.1 Гэрээ нь талууд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

4.2 Ус ашиглуулах дүгнэлт, ус ашиглах зөвшөөрөл, хаягдал усны талаарх дүгнэлт, хаягдал ус зайлуулах зөвшөөрөл нь гэрээний салшгүй хэсэг байна.

4.3 Гэрээний биелэлтийг жил бүр дүгнэж, тэмдэглэл үйлдэнэ.

4.4 Талуудын тохиролцсоноор гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох ба бичгээр үйлдэнэ.

4.5 Гэрээг дор дурдсан үндэслэлээр хугацаанаас нь өмнө цуцалж болно. ашиглаж байгаа усны эх үүсвэр тусгай хэрэгцээнд шилжсэн, аль нэг тал татан буугдсан бол.

4.6 Талуудын хооронд үүссэн маргааныг эвийн журмаар шийдвэрлэхийг эрхэмлэх бөгөөд эс зөвшөөрвөл холбогдох шатны шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН

Ус ашиглуулагчийг төлөөлж:
Цогтцэций сумын байгаль хамгаалагч
..... Т. Бадамцэцэг/
Имэйл хаяг: Tsemranjer12@boajg.gov.mn
Turmunkhbadam9@gmail.com
Хаяг: Цогтцэций сум ЗДТГазар,
2 давхар, 200 тоот
Утас : 99914079

Ус ашиглагчийг төлөөлж:
“Бласт” ХК-ийн Үйлдвэрийн дарга
..... /Б.Тогтохбаяр/
Имэйл хаяг:
Toqtokhbayar.b@balst.company.mn
Утас : 99141624

“ГАЗАР ДЭЛХИЙ” ХХК

Байгаль орчны үнэлгээ, зөвлөгөө

**“БЛАСТ” ХХК-ИЙН ТАВАН ТОЛГОЙ САЛБАРЫН
“ТЭСРЭХ БОДИСЫН ҮЙЛДВЭР, ТЭСРЭХ
МАТЕРИАЛЫН АГУУЛАХ” ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ НӨЛӨӨЛЛИЙН НАРИЙВЧИЛСАН
ҮНЭЛГЭЭНИЙ НЭМЭЛТ ТОДОТГОЛ ТАЙЛАН**

Улаанбаатар хот
2019 он

БАТЛАВ:

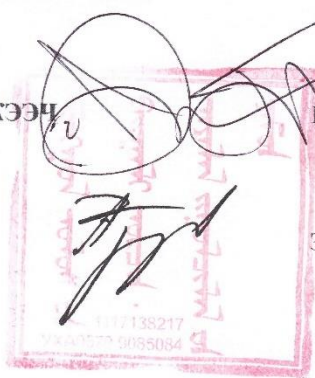
БОАЖЯ-ны ЕРӨНХИЙ ШИНЖЭЭЧ

Г.НЯМДАВАА

ШҮҮМЖ ХИЙСЭН:

БОАЖЯ-ны ШИНЖЭЭЧ

З.АЗЖАРГАЛ

Төслийн нэр:

**“БЛАСТ” ХХК-ИЙН ТЭСРЭХ БОДИСЫН
ҮЙЛДВЭР, ТЭСРЭХ МАТЕРИАЛЫН АГУУЛАХЫН
ТАВАНТОЛГОЙ САЛБАРЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
НӨЛӨӨЛЛИЙН НАРИЙВЧИЛСАН ҮНЭЛГЭЭНИЙ
НЭМЭЛТ ТОДОТГОЛ ТАЙЛАН**

**Зөвшөөрсөн: “БЛАСТ” ХХК
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ**

А.ТЭМҮҮЛИН

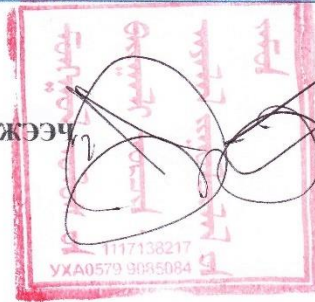
**Гүйцэтгэсэн: “ГАЗАР ДЭЛХИЙ” ХХК
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ҮНЭЛГЭЭ
ХАРИУЦСАН ЗАХИРАЛ**

А.БАТБИЛЭГ

Улаанбаатар хот, 2018

БАТЛАВ:
БОАЖЯ-ны ЕРӨНХИЙ ШИНЖЭЭЧ

Г.НЯМДАВАА

Төслийн нэр:

**“БЛАСТ” ХХК-ИЙН ТЭСРЭХ БОДИСЫН ҮЙЛДВЭР,
ТЭСРЭХ МАТЕРИАЛЫН АГУУЛАХЫН ТАВАНТОЛГОЙ
САЛБАР ТӨСЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ (2018-2022)**

- Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө
- Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр

Зөвшөөрсөн: “БЛАСТ” ХХК
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

А.ТЭМҮҮЛИН

Боловсруулсан: “ТАЗАР ДЭЛХИЙ” ХХК
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ҮНЭЛГЭЭ
ХАРИУЦСАН ЗАХИРАЛ

А.БАТБИЛЭГ

Улаанбаатар хот, 2018

**“БЛАСТ “ ХХК-ИЙН ТЭСЭРЧ ДЭЛБЭРЭХ БОДИС ҮЙЛДВЭРЛЭХ,
АГУУЛАХ ЗОРИУЛАЛТААР АШИГЛАЖ БУЙ ТАЛБАЙН ГАЗРЫН
ТӨЛӨВ БАЙДАЛ ЧАНАРЫН ЗАХИАЛГАТ ХЯНАН БАТАЛГААНЫ
АЖЛЫН ТАЙЛАН**

ЗАХИАЛАГЧ: “Бласт” ХХК

Хянан баталгаа гүйцэтгэсэн :

Газар зохион байгуулагч

M. Munkhbayar

М.Мөнхбаяр

Хөрс судлаач

Ж. Урансайхан

Ж.Урансайхан

Газар зохион байгуулагч

Г. Цэнгүүн

Г.Цэнгүүн

Өмнөговь аймаг

2022 он

ЗАХИАЛАГЧ:

“БЛАСТ”ХХК-ИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ
ЗАХИРАЛ

.....А.ТЭМҮҮЛИН/

ГҮЙЦЭТГЭГЧ:

“ТӨГРӨГ БАЯН ХАНГАЙ” ХХК-ИЙН
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ

.....М.ЭРДЭНЭБАЯР/

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТАЙЛАН БОЛОН НАРИЙВЧИЛСАН ҮНЭЛГЭЭНИЙ АЖИЛ ГҮЙЦЭТГЭХ ГЭРЭЭ

2022 оны 12-р сарын 19-ны өдөр

№22/51

Улаанбаатар хот

Нэг талаас “Бласт” ХХК (цаашид Захиалагч гэх)-ийг төлөөлөн Гүйцэтгэх Захирал А.Тэмүүлэн, нөгөө талаас “Төгрөг Баян Хангай” ХХК (цаашид Гүйцэтгэгч гэх)-ийг төлөөлөн Захирал М.Эрдэнэбаяр нар (хамтад нь Талууд гэх) Иргэний тухай Монгол Улсын хуулийн 343-358 дугаар зүйл болон холбогдох бусад хууль тогтоомжийг үндэслэн дараах нөхцөлөөр харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг байгуулав.

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1 Энэхүү гэрээний зорилго нь Гүйцэтгэгч нь батлагдсан ажлын даалгавар, Захиалагчийн шаардлага, зааварчилгааны дагуу *Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын Тавантолгой салбарт хэрэгжүүлж буй “Тэсрэх материалын агуулах, үйлдвэр” (цаашид “ажил” гэх)*-г чанарын өндөр түвшинд, холбогдох дүрэм журам стандартын дагуу хийж гүйцэтгэх, хүлээлгэж өгөх, Захиалагч нь уг ажлын үр дүнг хүлээн авч, гэрээнд заасан ажлын хөлсийг төлөх хэлцлийн нөхцөл, Талуудын эрх үүрэг, хүлээх хариуцлага болон эдгээртэй холбоотой бусад харилцааг зохицуулахад оршино.

ХОЁР. ГЭРЭЭНИЙ ХУГАЦАА

- 2.1 Ажил гүйцэтгэх хугацааг тооцохдоо хуанлийн тооллыг удирдлага болгоно.
- 2.2 Энэхүү гэрээ нь Талуудын бүрэн эрхт төлөөлөгчид гэрээнд гарын үсэг зурж, урьдчилгаа шилжүүлсэн өдрөөс хүчин төгөлдөр болно.
- 2.3 Гэрээт ажлын хугацаа нь Байгаль орчны төлөв байдлын тайлан ажлын 7 хоног бөгөөд Ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт гарснаас хойш ажлын 21 хоногийн дагуу тооцно.
- 2.4 2.3-д заасан хугацааг БОННУ тайланг Иргэдийн хурлын тогтоол, протокол бэлэн болсон үед БОАЖЯ-д хүргүүлэх хугацаа гэж ойлгоно.

ГУРАВ. ТӨЛБӨР ТООЦОО ХИЙХ ЖУРАМ

- 3.1 Тайлан боловсруулж хүлээлгэн өгөх ажлын нийт төлбөр төгрөг НӨАТ орсон дүн болно.
- 3.2 Гэрээт ажлын нийт төлбөрийг дараах хуваарийн дагуу, Гүйцэтгэгчийн нэхэмжлэхийг үндэслэн олгоно. Үүнд:
  - 3.2.1 Ажлын урьдчилгаа 60% буюу төгрөгийг Гүйцэтгэгчийн нэхэмжлэхийг хүлээн авснаас хойш ажлын 1 хоногт багтаан олгоно.
  - 3.2.2 Байгаль орчны ерөнхий төлөв байдлын үнэлгээний тайлан болон Ерөнхий

Хуудас 1/5

- 3.2.3 болон нарийвчилсан үнэлгээ хийж, иж бүрэн тайланг эрх бүхий байгууллагаар батлуулан Захиалагчид хүлээлгэн өгөхийн өмнө үлдэгдэл 40% болох төгрөгийг санхүүжүүлнэ.
- 3.2.4 Тайлангийн иж бүрдэлд дараах зүйлсийг заавал багтаах бөгөөд тайлангийн иж бүрдэл зөвхөн үүгээр хязгаарлагдахгүй. Үүнд:
- 3.2.3.1 Хийж гүйцэтгэсэн байгаль орчны төлөв байдлын тайлан. Эх хувь 1ш,
  - 3.2.3.2 Ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт. Эх хувь 1ш,
  - 3.2.3.3 Химийн эрсдлийн үнэлгээ. Эх хувь 2ш,
  - 3.2.3.4 Усны боломжит нөөцийн дүгнэлт. Эх хувь 1ш
  - 3.2.3.5 Эрх бүхий байгууллагаар батлуулсан байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан. Эх хувь 2ш,
  - 3.2.3.6 5 жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө. Эх хувь 2ш,
  - 3.2.3.7 Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө. Эх хувь 2ш,
- 3.2.5 Захиалагч тал дээрхи төлбөрийг Гүйцэтгэгч талын Худалдаа хөгжлийн банкны 412059534 тоот дансанд хийнэ. /Хүлээн авагч: Төгрөг Баян Хангай ХХК, Гүйлгээний утга: компанийн нэр болон БОННУ урьдчилгаа/
- 3.3 Тайлангийн боловсруулалтын явцад “Олон нийтийн оролцоог хангах тухай” журмыг хэрэгжүүлэх, Засаг даргад танилцуулах, санал, хяналтын хуудас авах шаардлага үүсэх бөгөөд Захиалагч тал бүрэн хариуцна.
- 3.4 Энэхүү гэрээний 3.1-т заасан төлбөрийн дүн өөрчлөгдөхгүй бөгөөд 3.3 болон Захиалагч зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд аливаа зардлыг Гүйцэтгэгч өөрөө хариуцна.

ДӨРӨВ. ЗАХИАЛАГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

Захиалагч дор дурьдсан эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ:

- 4.1 Захиалагч ажлыг хүлээн авч гэрээний 3 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу ажлын төлбөрийг төлнө. Захиалагч урьдчилгаа төлбөрийг хугацаанд төлөөгүйгээс шалтгаалан гэрээт ажлыг хугацаанд гүйцэтгэх боломжгүй болвол Гүйцэтгэгч хугацааны хариуцлага хүлээхгүй. Энэ тохиолдол үүсвэл Талууд харилцан бичгээр мэдэгдэнэ.
- 4.2 Захиалагч нь Гүйцэтгэгчээс энэхүү гэрээний ажлын тайланг чанарын өндөр түвшинд боловсруулж гэрээнд заасан хугацаанд хүлээлгэн өгөхийг шаардах эрхтэй.
- 4.3 Ажлын гүйцэтгэлийг хүлээн авах бөгөөд захиалгыг зөрчиж буруу, дутуу, чанар, стандартын шаардлага хангаагүй ажлыг тогтоосон хугацаанд засах, гүйцээн хийхийг шаардах, уг шаардлагыг биелүүлэх хүртэл санхүүжилтийг зогсоох эрх эдэлнэ.
- 4.4 Захиалагч нь Гүйцэтгэгчийг хуулийн хүрээнд хийгдэж баталгаажсан төсөлтэй холбоотой холбогдох бичиг баримт, зураг төсөл болон бусад материалаар хангах үүрэгтэй.
- 4.5 Гүйцэтгэгчийн тавьсан шаардлагын дагуу буруу зааварчилгааг өөрчлөх, ажлын чанар, үр дүнд муугаар нөлөөлөх бусад нөхцөл байдлыг арилгах талаар өөрөөс шалтгаалах бүхий л арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.
- 4.6 Захиалагч дараахь тохиолдолд ажлыг хүлээн авч хөлс төлөхөөс татгалзан, гэрээг цуцалж өөрт учирсан хохирлоо барагдуулахыг шаардах эрхтэй. Үүнд:
- 4.6.1 Гүйцэтгэгч нь ажил гүйцэтгэх явцад хоёроос дээш удаа доголдол гаргасан ба энэ тухай захиалагчийн шаардлагыг биелүүлээгүй;
  - 4.6.2 Гүйцэтгэгч нь энэхүү гэрээний 5.1-т заасан үүргээ биелүүлээгүй буюу зохих ёсоор биелүүлээгүй;

4.6.3 Гүйцэтгэгчийн гүйцэтгэсэн тайлан нь холбогдох эрх бүхий байгууллагаас гаргасан журам, стандартыг баримтлаагүй бол гэрээг цуцална.

4.7 Хууль, тогтоомжид заасан бусад эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

ТАВ. ГҮЙЦЭТГЭГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

Гүйцэтгэгч дор дурьдсан эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ:

5.1 Ажлын даалгавар, Захиалагчийн шаардлагын дагуу нарийвчилсан үнэлгээний ажлыг Монгол улсын хэмжээнд мөрдөж буй хууль тогтоомж, журам, стандартын дагуу орчин үеийн шаардлагад нийцсэн технологиор, чанарын өндөр түвшинд, гэрээнд заасан хугацаанд хийж гүйцэтгэнэ.

5.2 Байгаль орчны үнэлгээ хийх тусгай зөвшөөрөлтэй байна.

5.3 Гүйцэтгэгч нь ажлыг хийж гүйцэтгэхтэй холбоотой гарсан аливаа доголдлыг өөрөө бүрэн хариуцаж, Захиалагчийн тогтоосон хугацаанд арилгах үүрэгтэй.

5.4 Гүйцэтгэгч нь гэрээ, түүний хавсралтуудад заасан нөхцлийн дагуу ажлын явцын талаар Захиалагчид тогтмол мэдээллэх үүрэг хүлээнэ.

5.5 Ажлын гүйцэтгэлийн явцад Захиалагчийн өгсөн зааварчилгаа, хяналт зэрэг нь хангалтгүй байна гэж үзвэл энэ талаар яаралтай арга хэмжээ авахыг Захиалагчаас шаардах эрхтэй.

5.6 Захиалагч гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй эсвэл зохих ёсоор биелүүлээгүй дараах тохиолдолд ажлыг хүлээлгэн өгөхөөс татгалзан, гэрээг нэг талын санаачилгаар цуцлах эрхтэй. Үүнд:

5.6.1 Захиалагч энэхүү гэрээний 4.1-т заасан үүргээ зөрчсөн;

5.7 Ажлын төгсгөлд тайлан болон түүний хавсралтыг Захиалагчид хүлээлгэн өгнө.

5.8 Ажил хүлээлцсэн актанд гүйцэтгэсэн ажлын жагсаалт, хугацаа, ажлыг шалгасан үр дүнг тусгана.

5.9 Ажил гүйцэтгэх хугацаанд өөрийн ажилтнуудын хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй байдлыг хангах, байгаль орчин сүйтгэхгүй байх, өөрийн тоног төхөөрөмжийн бүрэн бүтэн байдлыг хангах үүрэгтэй. Үүнээс үүдэн гарах аливаа хохирол, хариуцлага Захиалагчид хамаарахгүй.

5.10 Хууль, тогтоомжид заасан бусад эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

ЗУРГАА. ТАЛУУДЫН ХҮЛЭЭХ ХАРИУЦЛАГА

6.1 Энэхүү гэрээнд заасны дагуу ажил хүлээлцэх үед Гүйцэтгэгчийн гүйцэтгэсэн ажилд ямар нэг доголдол илэрвэл Гүйцэтгэгч доголдлыг өөрийн зардлаар арилгах үүрэг хүлээнэ. Доголдол гэдэгт Гүйцэтгэгчийн гүйцэтгэсэн ажил нь холбогдох эрх бүхий байгууллагаас гаргасан стандарт журмыг баримтлаагүй эсвэл гэрээний шаардлагад нийцээгүй, дутуу гүйцэтгэх эсвэл өөр ажил гүйцэтгэх зэргийг хамруулан ойлгоно.

6.2 Ажлын доголдлыг арилгах талаар Гүйцэтгэгч тогтоосон хугацаанд ямар нэг арга хэмжээ аваагүй бол Захиалагч уг доголдлыг арилгаж, түүнтэй холбогдсон зардал болон хохирлоо Гүйцэтгэгчээр нөхөн төлүүлнэ.

6.3 Хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр ажил гүйцэтгэх болон санхүүжилт хийх хугацааг хожимдуулбал буруутай тал нь нөгөө талдаа алданги төлнө.

6.4 Алдангийн хэмжээ нь нэг хоногт гүйцэтгээгүй үүргийн үнийн дүнгийн 0.5 хувь байх ба нийт алдангийн хэмжээ нь гүйцэтгээгүй үүргийн үнийн дүнгийн 50 хувиас хэтрэхгүй байна.

ДОЛОО. НУУЦ ХАДГАЛАХ

- 7.1 Талууд гэрээг хэрэгжүүлэх явцад шууд болон шууд бус замаар олж мэдсэн байгууллага, хувь хүний нууцад хамаарах (техник, санхүү, бизнесийн нууц гэх мэт) аливаа мэдээ, мэдээллийг бусдад задруулахгүй байх, ашиглахгүй байх үүргийг хугацаагүй хүлээнэ.
- 7.2 Гүйцэтгэгч нь ажлын тоо хэмжээ, нэгдсэн төсөв, төсөвт өртгийн хэмжээг нууцлан хадгалах бусдад мэдээллэхгүй байх үүрэгтэй.
- 7.3 Энэхүү гэрээний 7.1-д заасан нөхцөлийг аль нэгтэл зөрчсөн тохиолдолд үүнтэй холбоотойгоор үүсэх аливаа хохирлыг бүрэн барагдуулна.

НАЙМ. ДАВАГДАШГҮЙ ХҮЧИН ЗҮЙЛС

- 8.1 Холбогдох хууль тогтоомжинд заасан гэнэтийн давагдашгүй хүчин зүйлсийн улмаас Талуудын аль нэг нь гэрээнд заасан үүргээ биелүүлээгүй буюу зохих ёсоор биелүүлээгүй бол нөгөө талдаа ажлын гурав хоногийн дотор бичгээр мэдэгдэх ба энэ тохиолдолд үүрэг гүйцэтгэх хугацаа нь энэхүү нөхцөл байдал үргэлжлэх хугацаагаар хойшлогдоно.
- 8.2 Гэнэтийн давагдашгүй хүчин зүйлс бий болсон нь хуанлийн нэг сараас дээш хугацаагаар үргэлжилбэл Талууд асуудлыг харилцан зөвшилцөх замаар шийдвэрлэнэ.
- 8.3 Гэнэтийн давагдашгүй хүчин зүйл гэдэгт гал түймэр, газар хөдлөлт, салхи шуурга, аянга цахилгаан, үер усны гамшиг зэрэг байгалийн гамшиг, нийтийг хамарсан үймээн, эсэргүүцлийн хөдөлгөөн, төрийн эрх бүхий байгууллагын шийдвэр, хорио, цээр зэрэг талуудын хүсэл зоригоос үл хамаарах нөхцөл байдлуудыг ойлгох ба эдгээр давагдашгүй хүчин зүйлс нь Монголын Худалдаа Аж Үйлдвэрлэлийн Танхимаар баталгаажсан байна.
- 8.4 Төр захиргааны байгууллагуудаас баталдаг, эсхүл өгдөг зөвшөөрөл, эсхүл түүнтэй адилтгах баримт бичгээс шалтгаалан гэрээт ажлыг хугацаанд нь гүйцэтгэх боломжгүй болсон тохиолдолд Гүйцэтгэгч бичгээр мэдэгднэ.

ЕС. АЖИЛ ХҮЛЭЭЛЦЭХ

- 9.1 Ажил хүлээлгэн өгсөн актанд гүйцэтгэсэн ажлын жагсаалт, хугацаа, ажлыг шалгасан үр дүнг тусгана.

АРАВ. МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭХ

- 10.1 Энэхүү гэрээтэй холбогдон гарч болзошгүй бүх санал зөрөлдөөн, маргааныг Талууд харилцан зөвшилцөх замаар шийдвэрлэнэ.
- 10.2 Санал зөрөлдөөн, маргааныг зөвшилцөөнөөр шийдвэрлэж чадахгүй тохиолдолд МУ-ын хууль тогтоомжид заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

АРВАН НЭГ. БУСАД ЗҮЙЛ

- 12.1 Талууд энэхүү гэрээгээр хүлээсэн эрх, үүргээ аль нэг талынхаа албан ёсны зөвшөөрөлгүйгээр гуравдагч этгээдэд хэсэгчилсэн буюу бүрэн хэмжээгээр шилжүүлэх эрхгүй.
- 12.2 Гэрээний гүйцэтгэлийн явцад аль ч тал гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санал гаргах эрхтэй. Саналыг хүлээн авсан тал ажлын 3 хоногийн дотор гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах эсэх талаар өөрийн саналыг хариу мэдэгдэнэ. Талууд гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хүсэл эрмэлзэлтэй байвал боломжийн хугацаанд энэ тухай тэмдэглэл үйлдэж гарын үсэг зурна.

12.3 Талуудын төлөөлөн удирдах зөвлөл, гүйцэтгэх захирал, үүсгэн байгуулагчид, өмчлөгчид нь өөрчлөгдсөнөөс үл хамааран энэхүү гэрээ нь хүчин төгөлдөр байна.

12.4 Энэхүү гэрээг монгол хэл дээр хоёр хувь үйлдэж, тал тус бүр нэг хувийг хадгалах бөгөөд хувь тус бүр хууль зүйн адил хүчинтэй байна.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

Талууд энэхүү гэрээнд заасан бүхий л нөхцөл, заалтуудыг хүлээн зовшоорч байгаагаа нотлон дооргарын үсэг зурж, баталгаажуулав.

ЗАХИАЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

“БЛАСТ”ХХК-ний

Санхүү эрхэлсэн захирал:

Одончимэг /Э.Одончимэг/-г

Хуулийн зөвлөх

Содномжамц /Д.Содномжамц/

Байгаль орчны ажилтан:

Д.Болортуяа /Д.Болортуяа /

Цахим хаяг:

Bolortuya.d@blastcompany.mn

Хаяг: Улаанбаатар, СБД, 1-р хороо,

Чингисийн өргөн чөлөө-13, Ландмарк

оффис, III давхар /14253/

Утас +976 325995, 330116

Факс +976 11330117

Цахим хаяг: info@blastcompany.mn

ГҮЙЦЭТГЭГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:

“ТӨГРӨГ БАЯН ХАНГАЙ” ХХК-ийн

Менежер

Нягтлан бодогч:

Г.ГЭРЭЛМАА / Г.ГЭРЭЛМАА /

Утас: 88034734, 88803643

Хаяг: Сүхбаатар дүүрэг, 9-р хороо,

Хоймор оффис, 505 тоот

Хууль зүйн сайдын 2016 оны
А/204 дүгээр тушаалаар баталсан.

МОНГОЛ УЛС
ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ
000163382

2018.04.03 <i>/ Бүртгэсэн он, сар, өдөр /</i>	9011740015 <i>/ Хувийн хэргийн дугаар /</i>	
	6293956 <i>/ Регистрийн дугаар /</i>	
Төгрөг баян хангай	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани	
<i>/ Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /</i>		
Дүрэм <i>/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /</i>		
Шийдвэр <i>/ шийдвэрийн нэр /</i>	01 <i>/ дугаар /</i>	2018.04.02 <i>/ он, сар, өдөр /</i>
7911 <i>/ код /</i>	Аялал жуулчлал <i>/ Үндсэн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /</i>	
<i>/ код /</i>		
<i>/ Туслах эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /</i>		
Хугацаагүй <i>/ хугацаа /</i>	1 <i>/ гишүүдийн тоо /</i>	20.0 <i>/ өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр /</i>
Улаанбаатар, Сонгинохайрхан, 18-р хороо, 11, 40 тоот, Утас1: 88034734, Утас2: , Факс:		
<i>/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяа /</i>		

**Оюуны өмч, улсын бүртгэлийн
ерөнхий газар Хуулийн этгээдийн
бүртгэлийн газар**
/ бүртгэсэн байгууллагын нэр /

“БЛАСТ”ХХК-ийн “ТАВАН ТОЛГОЙ” дахь салбарын Үйлдвэр, агуулах төслийн 2023 оны
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	Ганбаатар овогтой Гэрэлмаа-г Гүйцэтгэх захирал-р томилсныг бүртгэв.	2018.04.03	О.Цэлмэг
2	Эрдэнэбулган овогтой Энхжаргал-г Гүйцэтгэх захирал -р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2020.04.27	Д.Гангамөрөн
3	Эцэлийн өмчлөгч 1 иргэн бүртгэв.	2020.04.27	Д.Гангамөрөн
4	Ганбаатар овогтой Гэрэлмаа-г Гүйцэтгэх захирал -р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2021.03.01	Б.Алтансүх
5	Машбат овогтой Эрдэнэбаяр-г Гүйцэтгэх захирал -р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2022.08.18	Э.Мөнхзаяа

МОНГОЛ УЛС
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ НӨЛӨӨЛЛИЙН
НАРИЙВЧИЛСАН ҮНЭЛГЭЭ ХИЙХ ЭРХИЙН

ГЭРЧИЛГЭЭ

Дугаар: 0000172

“ТӨГРӨГ БАЯН ХАНГАЙ” ХХК

РЕГИСТРИЙН ДУГААР: 6293956

/Аж ахуйн нэгжийн нэр, регистрийн дугаар/

“Байгаль орчныг хамгаалах тухай” хуулийн 7 дугаар зүйлийн 5., “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1. дэх хэсэг, Засгийн газрын 2013 оны 374 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журам”-ын 4.2., Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 01 дугаар сарын 28 ны өдрийн А/27 дугаар тушаалыг тус тус үндэслэн дараах чиглэлүүдээр байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийх эрхийн гэрчилгээг гурван жилийн хугацаагаар олгов.

Үүнд:

УУЛ УУРХАЙ

ДЭД БҮТЭЦ

ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

ҮЙЛЧИЛГЭЭ

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН САЙД

Н.ЦЭРЭНБАТ

2019 оны 02 сарын 02 ны өдөр

НЭМЭЛТ ӨӨРЧЛӨЛТИЙН БҮРТГЭЛ

№	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		он, сар, өдөр	Гарын үсэг
1.	Гэрчилгээг 3 жилийн хугацаатайгаар сунгав. 2022.03.14	БОАЖСайдын 2022.03.11-ний өдрийн А/В4 дугаар тушаал	 ХБОВНУТ-ын дарга А.ЭНХБАТ

Энэхүү гэрчилгээг хуулбарлах, олифуулахыг хориглоно.

Санамж:

Тус яамнаас олгосон энэхүү гэрчилгээг зориулалтын бусаар ашигласан, үйл ажиллагаандаа ноцтой алдаа дутагдал гаргасан, худалдан борлуулсан, холбогдох хууль тогтоомжийг зөрчсөн бол хүчингүй болгох үндэслэл болно.